

BRANDWEER

Nederland

Incidentbestrijding Gevaarlijke
Stoffen door de brandweer

Meerjarenvisie

Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen door de brandweer

Meerjarenvisie

Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen: eenvoudig en efficiënt

Inhoud

Samenvatting	4	
Voorwoord	6	
Inleiding	7	
1	Theoretische beschouwing vakgebied IBGS	10
2	Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen nieuwe stijl	13
3	Toepassing Visie IBGS in de regio's	21
4	Aanbevelingen en vervolgstappen	26
Afkortingen & definities	27	
Bijlagen		
1	Plan van Aanpak visie OGS	29
2	Realistische scenario's	31
3	Wet Veiligheidsregio en OGS	38
Literatuurlijst	41	
Colofon	42	

Samenvatting

Het bestrijden van incidenten met gevaarlijke stoffen¹ is al lange tijd een specialisme van de brandweer. Eens in de zoveel tijd is het belangrijk om te kijken of we nog op de goede weg zitten en of we nog de juiste manier van werken hanteren. De Raad van Brandweercommandanten heeft daarom aan de Programmaraad Incidentbestrijding (voorheen Brandweertzorg) gevraagd een Visie OGS te ontwikkelen. Een projectteam is hiermee aan de slag gegaan (zie bijlage 1 voor het Plan van aanpak en bijlage 2 voor de samenstelling van het projectteam). Met het opstellen van deze visie is gekeken naar hoe Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (hierna te noemen IBGS) het beste kan worden vormgegeven binnen de brandweer. De volgende vragen hebben bij de ontwikkeling van de visie centraal gestaan:

- 1 Gaat de wet(gever) over de 'Wat'-vraag en de Veiligheidsregio over de 'Hoe'-vraag?
- 2 De 'Wat'-vraag nader bekeken: wat zijn de taken van de brandweer op het gebied van IBGS? Moet de brandweer alle taken op het gebied van bron- en effectbestrijding uitvoeren? Is de brandweer verantwoordelijk voor het waarschuwen van de bevolking, alle ontsmettingstaken en alle opruimwerkzaamheden?
- 3 De 'Hoe'-vraag nader bekeken: hoe voert de brandweer de taken op het gebied van IBGS optimaal uit (eenheden, beschermingsmiddelen, handelingsperspectieven)?

Deze vragen zijn beantwoord aan de hand van een literatuurstudie, interacties met het veld en analyses van een aantal realistische scenario's. Op basis van de uitkomsten is de nieuwe Visie IBGS opgesteld.

Wat blijft behouden uit de huidige IBGS-organisatie?

De eerstelijns eenheden bij IBGS zijn en blijven: TS, HV (als materialenwagen), OvD en AGS. De AGS (in het veld) en bij complexe incidenten de AGS-OT voldoen aan het kwalificatiedossier AGS en het Besluit Personeel Veiligheidsregio's.

Wat zijn de voorgestelde veranderingen?

- De opschaling bij IBGS is conform aan die bij brand. Dus Klein IBGS betekent alarmering van 1 TS etc.;
- Het chemiepak wordt vervangen door een vuilwerkpak. Dit is een spatdichte extra laag die over de bluskleding wordt gedragen en zonder instructie is aan te trekken;
- De brandweer is niet verplicht zelf een inzet in gaspak te kunnen doen, het is mogelijk hiervoor afspraken te maken met buurregio's of private partijen;
- Het Regionaal Risicoprofiel is leidend in de operationele voorbereiding van een veiligheidsregio;
- Opleiding en oefening van personeel wordt aangepast op de visie met als belangrijke pijlers risicobewustzijn, probleemanalyse, taakverantwoordelijkheid en (on)mogelijkheden van de slagkracht;
- Introduceren van het kwadrantenmodel IBGS als onderdeel van de Brandweerdoctrine en ondersteuning bij opleiding en oefening;
- De uitrusting / standaardbestekken van de eenheden worden aangepast op de visie.
- Er wordt gebruik gemaakt van de schuimeenheid (peloton specialistische blussing conform leidraad grootschalig brandweeroptreden) voor het beheersen van de effecten van

¹ Waar voorheen werd gesproken over Ongevalbestrijding Gevaarlijke Stoffen (OGS) wordt in deze visie de term Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS) geïntroduceerd. Het vakgebied beperkt zich niet alleen tot het bestrijden van ongevallen, het heeft betrekking op alle incidenten waarbij gevaarlijke stoffen (kunnen) vrijkomen.

incidenten;

- Introductie van de Basis Ontsmettingseenheid (BOE); hiervoor kunnen de 'oude deco-units' gebruikt worden. De toepassing van de BOE is breder dan alleen ontsmetting. De BOE wordt ingezet bij 'vuile klussen' (bv. IBGS, brand, inzet in gierkelder) waarbij afspoelen na afloop van de inzet wenselijk is;
- De taken van de CBRN-steunpuntregio's worden beperkt tot de ontsmetting. Zij hebben hiervoor de beschikking over een grootschalige ontsmettingseenheid (hierna: GOE). De GOE kan ook worden ingezet voor grootschalige arbeidshygiënische ontsmetting. Bovendien kan de GOE aanvullende expertise leveren;
- De taken van de verkenningseenheid brandweer (voorheen WVD of meetplanorganisatie) worden uitgebreid met verkenning, schouwen en monsternamen. De inzetmogelijkheden worden uitgebreid.

Aandachtspunten De voorstellen moeten nog nader uitgewerkt worden in specialistische projectgroepen. Dit is een onderdeel van het vervolgtraject, de implementatie van de visie. Voor het vervolgtraject worden de volgende aandachtspunten meegegeven:

- Aanpassen van de Wet veiligheidsregio's en onderliggende besluiten en regelingen;
- Opstellen van de Leidraad Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen ter vervanging van de Leidraad Ongevallenbestrijding Gevaarlijke Stoffen;
- Omvormen van de meetplanorganisatie tot een verkenningsorganisatie;
- Inbedden van arbeidshygiëne en arbeidshygiënische maatregelen in het standaard optreden;
- Herzien c.q. opstellen van standaardbestekken/uitrustingsstaten voor eenheden betrokken bij IBGS (TS, HV, DA-AGS, DA-OVD, BOE, GOE, Schuimeenheid, Verkenningseenheid);
- Opstellen van minimale functionele eisen van de in de standaardbestekken opgenomen middelen en persoonlijke uitrusting/beschermingsmiddelen;
- Doorontwikkelen kwadrantenmodel IBGS;
- Uitwerken en uniformeren afspraken met Defensie;
- Intensiveren samenwerking Defensie;
- Intensiveren samenwerking steunpuntregio's/GOE's;
- Intensiveren samenwerking private partijen;
- Opstellen handelingsperspectief terroristische incidenten voor eerstelijns eenheden;
- Uitwerken en borgen kostenverhaal bij IBGS;
- Aanpassen van les- en leerstof;
- Aanpassen van de opleiding mbt IBGS;
- Handreiking voor het bepalen van de operationele sterkte met als basis het regionaal risicoprofiel.

Voorwoord

Voor u ligt de Visie Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS). Dit document beschrijft de nieuwe visie om de brandweer voor te bereiden op een eenvoudige en efficiënte inzet bij incidenten met gevaarlijke stoffen.

De visie is gemaakt in opdracht van de Raad van Brandweercommandanten en is - onder regie van de Programmaraad Incidentbestrijding - tot stand gekomen met behulp van vertegenwoordigers en specialisten uit het veld. Het is één van de stappen in het doorlichten van alle kanten van de incidentbestrijding door de brandweer om op deze wijze te komen tot werkwijzen die passen in het gedachtegoed van de Brandweer over morgen, de nieuwe doctrinevorming en de vernieuwde repressie.

Met deze visie willen we als brandweer de aanpak van incidenten met gevaarlijke stoffen effectief en efficiënt organiseren. Dit betekent: terug naar de basis en aansluiten bij de praktijk. De hoofdtaak daarbij is redden, stabiliseren en ontsmetten. Er worden keuzes gemaakt in wat iedereen moet kunnen doen en daarnaast wat specialisten moeten kennen en kunnen. Hierbij horen ook keuzes in beschikbare middelen. Deze keuzes zijn gebaseerd op het regionaal risicoprofiel en zijn een stap naar differentiatie binnen de brandweer.

De visie betekent ook afstemmen met buurregio's en/of private partijen om – in geval van minder voorkomende gebeurtenissen - gezamenlijk zorg te dragen voor een adequate dekking, gebaseerd op het regionaal risicoprofiel. Samen staan we sterk om via een dergelijke samenwerking in gezamenlijkheid een goede incidentbestrijding te organiseren.

Met het afronden van deze visie zijn we er nog niet. In opdracht van de Raad van Brandweercommandanten volgt nog een handreiking voor de implementatie. Dan begint het werk pas echt, binnen regio's maar ook in gesprekken tussen regio's. In de komende jaren moet de visie uitgerold worden tot een in de praktijk werkbare bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen en dat zal niet altijd makkelijk zijn. De regionale brandweren dragen – aan de hand van deze handreiking voor de implementatie - zelf de verantwoordelijkheid voor de implementatie van de visie. De vakgroep Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen zal hierbij wel zo veel mogelijk ondersteunen en richting geven. IBGS volgens deze nieuwe visie is een uitdaging waar we gezamenlijk voor staan.

Mijn dank gaat uit naar alle mensen die deze visie hebben opgesteld. Zij hebben in een tijd waarin de brandweer in beweging is, het op zich genomen om de gebaande paden te verlaten en met een frisse blik te kijken naar een effectieve en efficiënte aanpak van de Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen.

Stephan Wevers
Voorzitter Brandweer Nederland

Inleiding

De Raad van Brandweercommandanten (RBC) heeft de Programmaraad Incidentbestrijding gevraagd om een Visie Ongevalbestrijding Gevaarlijke Stoffen door de brandweer (hierna te noemen Visie Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS)² te ontwikkelen. Voor het maken van deze visie is een Plan van Aanpak opgesteld (zie bijlage één). Op basis van het Plan van Aanpak is een projectteam (zie bijlage twee) aan de slag gegaan met het schrijven van de Visie IBGS.

Aanleiding In 2001 is de leidraad voor ongevalbestrijding gevaarlijke stoffen verschenen³. Hierin wordt de regionale OGS organisatie beschreven. Sinds het verschijnen van deze leidraad hebben verschillende ontwikkelingen zich voorgedaan (zie kader ontwikkelingen), waardoor het belangrijk is om te bekijken of de huidige IBGS organisatie nog voldoende aansluit bij de behoefte van de maatschappij en van de brandweer. Centraal staat de vraag hoe de IBGS organisatie optimaal vorm kan worden gegeven.

Ontwikkelingen

- Verschijnen rapport van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid maart 2008 over de voorbereiding en bestrijding door de regionale brandweer bij ongevallen met gevaarlijke stoffen. Algemene aanbeveling: de inspectie OOV beveelt aan de diverse specialistische functies van de regionale OGS-organisatie meer geconcentreerd en robuuster (met meer kwaliteitsborging) te organiseren;
- Brandweerwet wordt vervangen door de Wet Veiligheidsregio's. In deze wet staan de wettelijke eisen voor de OGS organisatie beschreven;
- Brandweer over morgen: -vernieuwde repressie: variabele voertuigbezetting, ontwikkeling Brandweerdocrine e.d.;- nieuwe kijk op verantwoordelijkheidsverdeling;
- Terroristische aanslagen – CBRNe;
- Toepassen risicoprofielen in de regio's;
- Visie Grootschalig Brandweeroptreden;
- Specialistisch optreden Brandweer Nederland.

Kader 1 Ontwikkelingen

Aandachtspunten Het Plan van Aanpak van de Visie IBGS geeft een paar inhoudelijke aandachtspunten dat moet worden toegepast c.q. waar rekening mee moet worden gehouden bij het ontwikkelen van de visie. Deze aandachtspunten zijn onder andere:

- Hanteer realistische scenario's ;
- Hanteer de sturingsdriehoek (zie figuur 1);
- Betrek het veld bij het opstellen van de visie; Zorg ervoor dat de veranderingen budget-neutraal kunnen worden uitgevoerd;
- Denk in ketens; waar eindigt de taak van de brandweer en begint die van een ander?

² Waar voorheen werd gesproken over Ongevalbestrijding Gevaarlijke Stoffen (OGS) wordt in deze visie de term Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen (IBGS) geïntroduceerd. Het vakgebied beperkt zich niet alleen tot het bestrijden van ongevallen, het heeft betrekking op alle incidenten op het gebied van gevaarlijke stoffen.

³ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties/Nibra, Leidraad voor Ongevalbestrijding gevaarlijke stoffen', juli 2001.

Aanpak Bij het ontwikkelen van de Visie IBGS is gebruik gemaakt van diverse documenten, te weten:

- Wet Veiligheidsregio's, 2010, met daaraan gekoppelde Besluiten;
- Beleidsevaluatie Wet Veiligheidsregio's, 2013, Brandweer Nederland;
- Grootchalig Brandweeroptreden, Visie 2012-2016, Brandweer Nederland;
- Leidraad OGS, 2001, Brandweer Nederland / BZK;
- MCDM thesis Gaspakinzet door de Brandweer, Zin of Onzin, 2010, M. Verspeek;
- De uitkomsten en lopende ontwikkelingen binnen het project Specialistisch Optreden Brandweer Nederland;
- Leidraad repressieve basisbrandweezorg, versie 6.2, 2006, opgesteld door het Ministerie van BZK;
- Hot Warm Cold document, Vakgroep OGS, 2012;
- Conceptdocument Handreiking Kleinschalige, Chemische Decontaminatie (GHOR NL), 2013;
- Operationele Handreiking OGS, NVBR, 2012;
- Rapport 'Verspreiding van stoffen bij branden: een verkennende studie', Mennen MG, Kooi ES, Heezen PAM, Munster G van, Barreveld HL, 2009, RIVM rapport 609022031;
- Notitie beschermende kleding Limburg – Noord;
- Chemische resistentielijst Goretex;
- TNO-rapport : Beschermende werking van brandweerkleding bij een in pandige grijpreding, TNO (2009);
- Chemiekaartenboek;
- Eric-kaarten;
- Interventiewaardenhandboek GGD, versie 2-2000;
- Les en leerstof bevelvoerder OGS met BOS I en BOS II.

Daarnaast is het veld actief betrokken:

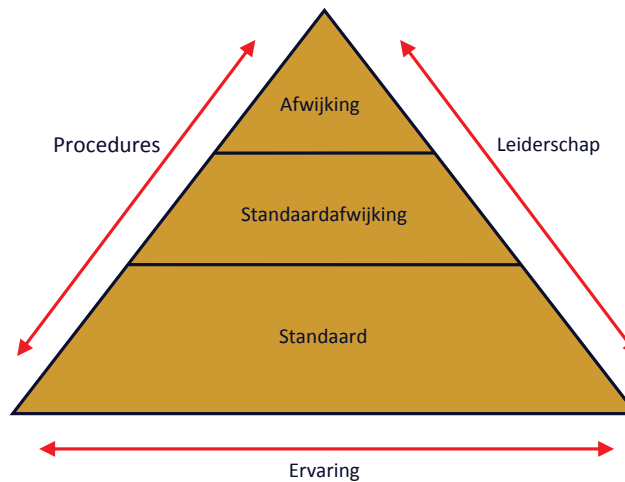
- Tijdens het congres van Brandweer Nederland 2012 is een workshop gehouden over de Visie IBGS waarbij de deelnemers diverse stellingen voorgelegd kregen;
- De Vakgroep OGS heeft opgetreden als klankbordgroep;
- De deelproducten en het concept Visie IBGS is via verschillende kanalen (zoals de districten van het Programma Incidentbestrijding) binnen de regio's verspreid, zodat iedereen de mogelijkheid heeft gehad om te reageren op het document.

Met behulp van de verkregen input is invulling gegeven aan de in het Plan van Aanpak genoemde producten:

- Literatuurstudie: hoe gaat men in andere landen om met IBGS en wat ligt er al vast in wetgeving, regelgeving en richtlijnen?
- Vaststellen realistische scenario's waarop we voorbereid kunnen en willen zijn;
- Vaststellen wat we nodig hebben om de realistische scenario's te kunnen bestrijden.

Status en reikwijdte

De Visie IBGS is een meerjarenvisie waarin wordt weergegeven hoe de IBGS-organisatie binnen de veiligheidsregio's op een effectieve en efficiënte wijze vorm kan worden gegeven en welke uitgangspunten daarbij van toepassing zijn. Deze visie is een richtinggevend document en vervangt niet de Leidraad voor Ongevalsebestrijding gevaarlijke stoffen (2001). De visie leidt tot het aanpassen van de leidraad hetgeen onderdeel is van het implementatietraject.

Figuur 1 Sturingsdriehoek (Oomes, 2006)

De sturingsdriehoek maakt onderscheid tussen standaard scenario's, standaardafwijkingen en afwijkingen. Daarnaast legt het de relatie tussen procedures, leiderschap en ervaring.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt – op basis van de buitenlandstudie en de analyse van wet- en regelgeving – een aantal vraagstukken naar voren gebracht die als uitgangspunt gelden voor deze visie. Aan de hand van de analyse van een aantal realistische scenario's wordt in hoofdstuk 2 weergegeven wat de visie van Brandweer Nederland is met betrekking tot de in hoofdstuk één geformuleerde vraagstukken. In hoofdstuk 3 wordt de vertaalslag gemaakt naar de regio's, wat betekent deze nieuwe Visie IBGS voor de regio's? Tenslotte wordt in hoofdstuk 4 een aantal aanbevelingen gedaan c.q. vervolgstappen weergegeven waaraan aandacht moet worden besteed bij de implementatie van de Visie IBGS.

1 Theoretische beschouwing vakgebied IBGS

In dit hoofdstuk wordt in het kort weergegeven hoe andere landen met het vakgebied IBGS omgaan. Daarnaast wordt de wet- en regelgeving⁴ met betrekking tot het vakgebied IBGS in Nederland weergegeven. Op basis hiervan wordt een aantal vraagstukken naar voren gebracht, welke als uitgangspunt gelden voor deze visie. De antwoorden op deze vraagstukken worden verderop in de visie nader onderbouwd.

1.1 IBGS in het buitenland

Om inzicht te krijgen in hoe de diverse landen de IBGS-organisatie vormgeven, is gebruik gemaakt van de resultaten van de CTIF⁵-Hazmat commissie enquête. De resultaten worden hier kort weergegeven.

In het buitenland is IBGS divers vormgegeven. Bij het bestrijden van gevaarlijke stoffen incidenten heeft de brandweer in een aantal landen de leiding, maar ook komen er volledige particuliere initiatieven naar voren. Ten aanzien van de advisering geldt dat maar een paar landen werken met echte adviseurs gevaarlijke stoffen, soms nationaal georganiseerd op afstand of privaat ingehuurd. Veelal is er ook niets geregeld.

Ondersteuning (kennis, materieel en advies)

Op het gebied van ongevallen op de weg kan er kennis en expertise via ICE⁶ ontsloten worden. ICE functioneert in de volgende landen: Duitsland, België, Nederland (DCMR), Spanje, Denemarken, Frankrijk, Zweden, Italië, Zwitserland, Noorwegen, Tsjechië, Hongarije, Slowakije.

De voorziening van materiaal varieert van lokaal, via regionaal naar nationaal (conform de sturingsdriehoek methodiek die we in Nederland gebruiken), soms ook met private aanvulling. Dit geldt ook voor gaspakken. Nazorg is redelijk uniform geregeld in Europa, de hulpdiensten stellen veilig en daarna is het voor een private partij die onder toezicht van de overheid opereert. De kosten zijn voor de private partij/eigenaar.

Conclusie IBGS in het buitenland

Het vakgebied IBGS is overall verschillend georganiseerd. Er is een paar overeenkomsten te benoemen, zoals de rol van de brandweer, zij zijn meestal procesverantwoordelijke. In landen waar de civil protection sterk georganiseerd is, is deze rol veelal ook bij deze organisaties belegd.

1.2 Wet- en regelgeving

Op 1 oktober 2010 is de Wet Veiligheidsregio's (hierna te noemen WVR) in werking getreden. Deze wet vervangt de Brandweerwet 1985, de Wet rampen en zware ongevallen en de Wet

⁴ Aangezien de Leidraad OGS grotendeels is opgenomen in de Wet Veiligheidsregio's, wordt deze hier niet apart besproken.

⁵ CTIF: Comité Technique International de Prevention et d'Extinction du Feu. 14 Europese landen en de USA hebben gereageerd op het verzoek tot het invullen van de enquête van het projectteam Visie IBGS. De USA gaf de meeste afwijkende antwoorden ten opzichte van de overige geënquêteerden. Met name de wet- en regelgeving komt niet overeen met Europa. In de Europese landen is de wetgeving is gebaseerd op ADR/RID.

⁶ ICE (International Chemical Environment) is een netwerk van nationale regelingen, dat door de Europese chemische industrie is ingesteld om informatie, advies en middelen te verstrekken aan de hulpdiensten in geval van transportongevallen met chemische stoffen op land.

geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Uit de WVR zijn meerdere artikelen van belang voor het vakgebied IBGS⁷, zie bijlage 4 en kader 2.

Wet Veiligheidsregio's en OGS, een korte weergave

- Een OGS eenheid is belast met: redden van mens/dier uit een met gevaarlijke stoffen besmet gebied, het bestrijden van de bron van het ongeval met gevaarlijke stoffen en het ontsmetten van hulpverleners en burgers.
- De brandweer voert taken uit op het gebied van o.a.: waarschuwen bevolking, verkennen van gevaarlijke stoffen, ontsmetting en geeft advies op het gebied van het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.
- Een OGS eenheid begint binnen dertig minuten na alarmering met de uitvoering van haar taken op de plaats van het incident.
- Een meetploeg is belast met het verkennen en meten van gevaarlijke stoffen.

Kader 2 *Wet Veiligheidsregio's en OGS, een korte weergave*

1.3 Vraagstukken en uitgangspunten Visie IBGS

Als vanuit de ontwikkelingen (zie kader 1) binnen de maatschappij in het algemeen en de brandweer in het bijzonder wordt gekeken naar de Wet Veiligheidsregio's op het gebied van IBGS (zie kader 2 en bijlage 4), dan zijn er een aantal vraagstukken die naar voren komen bij het bepalen van de optimale IBGS-organisatie. In deze visie wordt aangegeven hoe Brandweer Nederland met deze vraagstukken om wil gaan. Hieronder staan de vraagstukken en in het kort de antwoorden, de onderbouwing volgt in de volgende hoofdstukken.

- 1 Gaat de wet(gever) over de 'Wat'-vraag en de Veiligheidsregio over de 'Hoe'-vraag?
- 2 De 'Wat'-vraag nader bekeken: wat zijn de taken van de brandweer op het gebied van IBGS? Moet de brandweer alle taken op het gebied van bron- en effectbestrijding uitvoeren? Is de brandweer verantwoordelijk voor het waarschuwen van de bevolking, alle ontsmettingstaken en alle opruimwerkzaamheden?
- 3 De 'Hoe'-vraag nader bekeken: hoe voert de brandweer de taken op het gebied van IBGS zo optimaal mogelijk uit (eenheden, beschermingsmiddelen, handelingsperspectieven)?

Uitgangspunt van de Visie IBGS is dat IBGS 'eenvoudig en efficiënt moet worden'. Dit betekent dat de brandweer zich richt op die taken die ook daadwerkelijk tot haar takenpakket horen en dat de werkzaamheden op het juiste niveau met de juiste middelen worden uitgevoerd. Hierbij is de filosofie: 'Verreweg de meeste IBGS-incidenten kunnen in de basis door één of meerdere autospuiten worden afgehandeld'.

De wet(gever) moet de taken ('Wat'-vraag) op hoofdlijnen beschrijven. Het is aan de Veiligheidsregio's om op detailniveau (onder andere op basis van hun risicoprofiel) invulling te geven aan deze taken en aan de 'Hoe'-vraag.

Niet alle taken op het gebied van IBGS zijn taken voor de brandweer. Naast de inzet van andere hulpverleningsdiensten en defensie, moet gekeken worden naar de rol en verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven (verantwoordelijkheidsverdeling). De brandweer zal zich inspannen om acute effecten van gevaarlijke stoffen op mens en dier te verminderen. Overige werkzaamheden zoals opruimwerkzaamheden zijn geen taak van de brandweer.

Met betrekking tot de invulling van de 'Hoe'-vraag gaan we terug naar de basis. De taken die de brandweer uitvoert, voeren we veilig uit maar wel met de nadruk op proportionaliteit (inzet/slagkracht is conform hetgeen de brandweer aan taken moet uitvoeren bij een incident).

Bovenstaande insteek leidt er toe dat er een aantal zaken veranderen ten opzichte van de huidige organisatie. In kader drie wordt kort weergegeven wat er nieuw is binnen de Visie IBGS. Dit wordt in de volgende hoofdstukken nader toegelicht en onderbouwd.

⁷ Aangezien in de wet nog de term OGS wordt gebruikt, wordt in kader 2 ook gesproken over OGS in plaats van IBGS.

Wat is er nieuw binnen de Visie IBGS?

- Geen vaste opkomsttijden, de opkomst wordt per regio gebaseerd op basis van het risicoprofiel.
- De brandweer heeft een inspanningsverplichting om de acute effecten op mens en milieu te beperken.
- De brandweer houdt zich niet bezig met opruimwerkzaamheden en werkt niet aan installaties.

De IBGS-organisatie bestaat uit:

- Tankautospuit: redding en beperken effecten (in bluskleding met adembescherming en eventueel aanvullend chemicaliënbestendige handschoenen en/of een vuilwerkpak waar geen opleiding voor nodig is).
- Basis Ontsmettingseenheid (BOE): (inter)regionaal georganiseerd, ook ten behoeve van arbeidshygiëne.
- Grootschalig Ontsmettingseenheid (GOE): interregionaal georganiseerd.
- Schuimvormend middel eenheid (SVM eenheid): streeftijd binnen 60 minuten een plas (1500m²) afgedekt.
- Veld AGS en Operationeel Team AGS: afhankelijk van het risicoprofiel (inter)regionaal georganiseerd.
- Coördinator Verkenningseenheid (CVE): breed inzetbaar, niet alleen voor IBGS.
- Verkenningseenheden zijn voor meerdere taken, dus niet alleen bij IBGS, inzetbaar.
- Specialistische IBGS-eenheid kan zowel door een publieke als een private organisatie worden vormgegeven.

Kader 3 Wat is er nieuw binnen de Visie IBGS?

2 Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen nieuwe stijl

Om te weten op welke incidenten met gevaarlijke stoffen we ons moeten voorbereiden en te duiden wat de taak van de brandweer hierbij is, is een aantal realistische scenario's beschreven. Realistisch verwijst hierbij naar het feit dat niet elke regio dezelfde risico's heeft en we ook niet op elk risico volledig kunnen zijn voorbereid. Daarom maken we onderscheid tussen standaard incidenten, incidenten met een standaardafwijking en de afwijkende incidenten (sturingsdriehoek). In dit hoofdstuk worden de realistische scenario's beschreven. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de Brandweerdoctrine met betrekking tot de ontwikkeling van het kwadrantenmodel, aangezien IBGS ook deel uitmaakt van de Brandweerdoctrine.

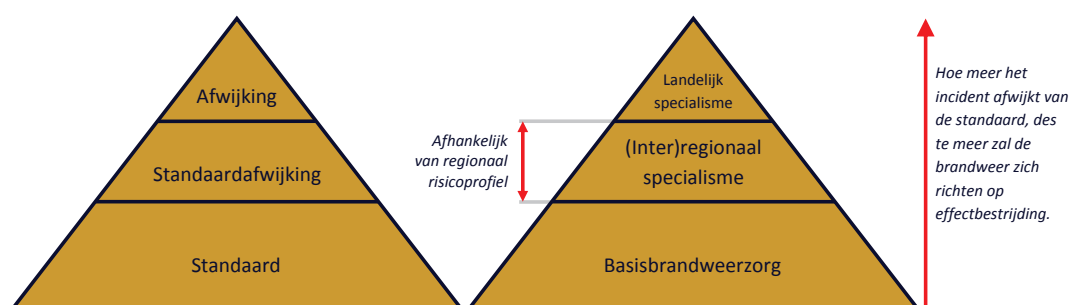
2.1 Uitwerking realistische scenario's

De Visie IBGS is naast de literatuurstudie (zie hoofdstuk één) gebaseerd op een zevental realistische scenario's⁸, te weten:

- 1 Lekkage vat brandbare stof (standaard incident).
- 2 Lekkage wegtransport brandbare stof (standaard incident).
- 3 Lekkage vat giftige stof (standaard incident).
- 4 Lekkage vat bijtende stof (standaard incident).
- 5 Lekkage opslagtank giftig, brandbaar gas (standaard afwijking).
- 6 Lekkage spoortransport van brandbare toxische vloeistof (standaard afwijking).
- 7 Lekkage wegtransport bijtende toxische vloeistof (standaard afwijking).

Bij een scenario waar sprake is van een afwijkend incident moet gedacht worden aan een terroristische aanslag of een kernongeval. Aangezien we bij een dergelijk scenario 'alleen onze uiterste best' kunnen doen, wordt dit hier niet meegenomen.

De scenario's zijn weergegeven in bijlage 3. Voor het bepalen van de realistische scenario's is tabel 1 (zie pagina 16) gebruikt. Daarnaast zijn de scenario's gekoppeld aan de sturingsdriehoek.

Figuur 2 Sturingsdriehoek versus IBGS-eenheden; welk incident moet welke eenheid/de regio⁹ aan kunnen? Wat voor de ene regio basisbrandweezorg is, kan voor een andere regio een (inter)regionaal specialisme zijn. Dit is afhankelijk van de risico's en ervaring in een regio.

⁸ De scenario's zijn geselecteerd op basis van de ervaring van de inhoudelijke deskundigen die deel uitmaken van het projectteam Visie IBGS.

⁹ Zie hoofdstuk drie voor een nadere toelichting op de regionale IBGS organisatie.

In hoofdstuk 1 zijn de volgende vragen geformuleerd met betrekking tot het optreden van de brandweer bij IBGS:

- 1 De 'Wat'-vraag nader bekeken: wat zijn de taken van de brandweer op het gebied van IBGS? Moet de brandweer alle taken op het gebied van bron- en effectbestrijding zelf uitvoeren? Is de brandweer verantwoordelijk voor het waarschuwen van de bevolking, alle ontsmettingstaken en alle opruimwerkzaamheden?
- 2 De 'Hoe'-vraag nader bekeken: hoe voert de brandweer de taken op het gebied van IBGS uit (eenheden, beschermingsmiddelen, handelingsperspectieven)?

Uitgangspunten Op basis van analyse van bovenstaande scenario's is een aantal uitgangspunten bepaald met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- Taken in het bron- en effectgebied;
- Persoonlijke bescherming;
- Verkenning en waarschuwen bevolking;
- Ontsmetting.

Taken in het bron- en effectgebied

Bij de analyse van de scenario's is gebleken dat de bestrijding van gevaarlijke stoffen incidenten, ongeacht de locatie of het systeem, steeds dezelfde systematiek kent. De klussen blijven ongeacht de modaliteit hetzelfde. Basiseenheden van de brandweer kunnen snelle reddingen uitvoeren en de effecten van een gevaarlijke stoffen incident met eenvoudige middelen zoveel mogelijk beperken. Dit beeld wordt bevestigd in de scriptie van Verspeek (2010).

De werkzaamheden waarvoor een gaspak noodzakelijk is (bijvoorbeeld het sleutelen aan een spoorwaggon), zijn dusdanig specialistisch dat deze niet door de brandweer uitgevoerd kunnen worden. Dit soort expertise en vaardigheden is bij de brandweer niet aanwezig en het is niet wenselijk om deze taak bij de brandweer te beleggen, gezien de oefeninspanning die het adequaat kunnen uitvoeren van dergelijke specialistische taken vergt. Specialistische werkzaamheden moeten door (externe) specialisten/ specialistische teams gedaan worden. Doordat de basiseenheid effectbeperkende maatregelen kan treffen, kan het incident beheerst worden gehouden totdat het specialistische team ter plaatse is.

Geconcludeerd kan worden dat - gezien de taken van de brandweer en de uitkomsten in tabel 1- in de meeste situaties optreden in bluskleiding¹⁰ met adembescherming, eventueel aangevuld met chemicaliënbestendige handschoenen, voldoende is. Aanvullend kan, afhankelijk van de uit te voeren taak, gebruik worden gemaakt van een vuilwerkpak. Dit is een (spatdichte) extra laag over de bluskleiding die zonder aanvullende opleiding of instructie te gebruiken is. Dit kan een eenvoudig wegwerp- of chemiepak zijn. Voor de afwijkende klussen moet een specialistisch team (dat in gaspak kan optreden) worden ingezet. Afhankelijk van het risicoprofiel kan een regio zijn eigen keuze maken.

Verantwoordelijkheidsverdeling

Buiten de vraag of de brandweer alle taken aan kan en op welke manier, speelt ook het vraagstuk van de verantwoordelijkheidsverdeling. In hoeverre is de brandweer verantwoordelijk voor het uitvoeren van de taken in het bron- en effectgebied en waarvoor kan de eigenaar van een bedrijf verantwoordelijk worden gesteld?

Aangaande de verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven geldt het volgende:

- Er bestaat een 'European Responsible Care security code'. Responsible Care is een vrijwillig initiatief van de chemische industrie om te komen tot continue verbetering van haar prestaties op het gebied van milieu, gezondheid, veiligheid en beveiliging. Het Responsible Care-principe helpt chemische bedrijven veilig, economisch en met zorg voor toekomstige generaties te opereren.¹¹

¹⁰ Als gesproken wordt over bluskleiding of een bluspak dan wordt hiermee verwezen naar het bluspak conform NEN 469.

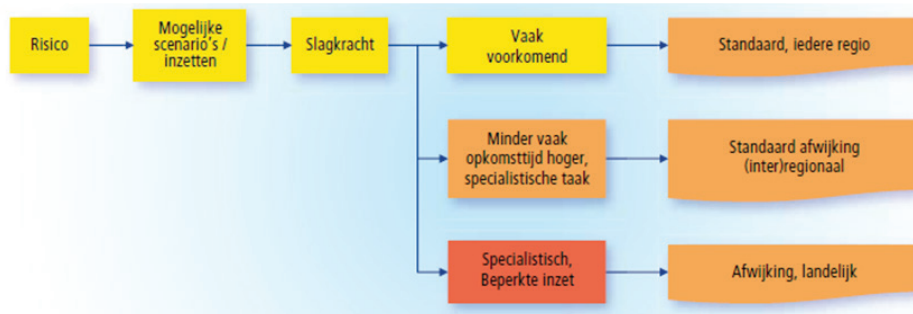
¹¹ Feuillet RC_SecurityCode_V4-1.

- Op een bedrijventerrein heeft een bedrijf te maken met de zorgplicht vanuit de Wet Milieubeheer.
- Tijdens het transport, dus als er iets buiten het bedrijfsterrein gebeurt, kan bij een bedrijf op basis van de Wet Bodembescherming worden afgedwongen dat zij de opruimwerkzaamheden voor hun rekening nemen. Als daar een gaspakkeninzet bij hoort, dan komt dit in het Plan van Aanpak te staan en zal daarvoor een gecertificeerde onderaannemer aan het werk gezet kunnen worden. De veroorzaker draait privaatrechtelijk op voor de kosten. De brandweer blijft procesverantwoordelijk voor het beperken van het restrisico. Dit betekent dat de brandweer de hoogste graad van bescherming moet kunnen organiseren als procesverantwoordelijke. Dit betekent niet dat de brandweer zelf de werkzaamheden uit moet kunnen voeren.

Bovenstaande onderbouwt het standpunt dat de brandweer zich in zal spannen om acute effecten van gevaarlijke stoffen op mens en dier te verminderen. Deze inspanning geldt niet voor de overige werkzaamheden, zo zijn opruimwerkzaamheden geen taak van de brandweer.

Moet elke regio alles kunnen?

Naast het vraagstuk met betrekking tot de taken van de brandweer, is het belangrijk om te differentiëren naar risicogebieden: de juiste brandweertzorg op de juiste plaats op de juiste tijd (moet elke regio alles kunnen?). Figuur 3 (afkomstig uit de visie Grootschalig en Brandweeroptreden) is ook van toepassing op de IBGS organisatie.

Figuur 3 Indeling van basis naar specialisme (Bron: Visie Grootschalige Brandweeroptreden).

Dit betekent dat de standaard klussen (scenario 1 tot en met 4) door elke regio aangepakt moeten kunnen worden. De andere klussen kunnen ondersteund door een (inter)regionaal specialistisch team of door een landelijk specialistische team uitgevoerd worden.

'Expert Judgement'

Tabel 1 is tot stand gekomen door 'Expert Judgement'. Met een groep experts is op basis van eigen expertise, best practical means en lessons learnt een matrix samengesteld waarin het maximale beschermingsniveau voor een bepaalde klus voor stoffen met bepaalde Gevinnummers is opgenomen. Bij deze uitwerking is beoordeeld wat de mogelijkheden van de brandweer zijn en de noodzakelijke bescherming die daarbij nodig zou zijn. Bij het opstellen van de matrix door experts bleek in de meeste gevallen bluskleiding voldoende te zijn. Bij het uitwerken van scenario's blijkt dat de werkzaamheden die de brandweer in gaspak zou gaan doen, erg specialistisch zijn. Daarnaast is een scan van het Chemiekaartenboek uitgevoerd en de resultaten zijn vergeleken met het TNO-rapport over beschermende kleding en de Interventiewaarden van de GGD.

	Scenario	Maximaal Bescherming	Maximaal Bescherming	Bescherming
Klasse		Bron- bestrijding	Effect- bestrijding	Redden
1	explosie	bluspak	bluspak	bluspak
2.3	explosie/gaswolk	bluspak	bluspak	bluspak
2.6.8	toxische gaswolk	gaspak	bluspak	bluspak
3	vloeistofbrand	bluspak	bluspak	bluspak
3	plasverdamping	bluspak	bluspak	bluspak
3	lekkage	bluspak	bluspak	bluspak
3.3.6.8	vloeistofbrand	bluspak	bluspak	bluspak
3.3.6.8	plasverdamping	bluspak	bluspak	bluspak
3.3.6.8	lekkage	gaspak	bluspak	bluspak
4	brand	bluspak	bluspak	bluspak
5	lekkage	bluspak	bluspak	bluspak
5	plasverdamping	bluspak	bluspak	bluspak
5	brand	bluspak	bluspak	bluspak
6	lekkage	gaspak	bluspak	vwp
6	plasverdamping	bluspak	bluspak	bluspak
6	brand	bluspak	bluspak	bluspak
7	brand	bluspak	bluspak	bluspak
7	gesloten bron	bluspak	bluspak	bluspak
7	open puntbron	vwp	vwp	vwp
8	lekkage	vwp	bluspak	vwp
8	plasverdamping	vwp	bluspak	bluspak
8	brand	bluspak	bluspak	bluspak
9	lekkage	vwp	bluspak	bluspak
9	plasverdamping	vwp	bluspak	bluspak
9	brand	bluspak	bluspak	bluspak
10	rookgassen	bluspak	bluspak	bluspak

Tabel 1 Overzicht bij welke stoffen en scenario's welke bescherming nodig is voor bron- en effectbestrijding en redding.

Nb: hierbij geldt dat altijd gebruik wordt gemaakt van adembescherming en afhankelijk van de uit te voeren taak van chemicaliënbestendige handschoenen.

**Toelichting
Tabel 1**

Onder de volgende beschrijving wordt verstaan*:

- Klasse 1 explosie: mogelijk exploderen van een explosieve stof;
 - Klasse 2.3 explosie of gaswolk: vrijkomen van een vrije gaswolk en mogelijk exploderen hiervan in de vorm van een fysische of chemische explosie. Tevens het exploderen van een opslagvat;
 - Klasse 2.6.8 toxische gaswolk: vrijkomen van een giftige gaswolk en mogelijk exploderen hiervan in de vorm van een fysische of chemische explosie;
 - Klasse 3 vloeistofbrand: brand van een brandbare vloeistof;
 - Klasse 3 plasverdamping: vrijkomen van damp vanuit een plas brandbare vloeistof.
 - Klasse 3 lekkage: vrijkomen vanuit een opslagmodaliteit;
 - Klasse 3.3.6.8 vloeistofbrand: brand van een brandbare vloeistof met giftige en of bijtende eigenschappen;
 - Klasse 3.3.6.8 plasverdamping: vrijkomen van damp vanuit een plas brandbare vloeistof, die ook giftig of bijtend kan zijn;
 - Klasse 3.3..6.8 lekkage: vrijkomen van damp vanuit een plas brandbare vloeistof die ook giftig of bijtend kan zijn;
 - Klasse 4 brand: alle voorkomende branden vanuit diverse aggregatietoestanden;
 - Klasse 5 lekkage: vrijkomen vanuit een opslagmodaliteit;
 - Klasse 5 plasverdamping: vrijkomen van damp vanuit een plas;
 - Klasse 5 brand: alle voorkomende branden vanuit diverse aggregatietoestanden;
 - Klasse 6, 8 en 9 bronbestrijding lekkage: het werken aan de uitstroming;
 - Klasse 6, 8 en 9 bronbestrijding brand: het blussen van brand;
 - Klasse 6, 8 en 9 bronbestrijding plasverdamping: het afdekken van de plas;
 - Klasse 7 Brand: brand waarbij radioactieve stoffen betrokken zijn en verspreiding kan plaatsvinden;
 - Klasse 7 Gesloten bron: vrijkomen van ioniserende straling;
 - Klasse 7 Open bron: vrijkomen van ioniserende straling en radioactieve deeltjes;
 - Klasse 10 Rookgassen: het vrijkomen van rookgassen bij brand;
 - Bescherming bronbestrijding: het uitvoeren van feitelijk handelingen aan de bron, afdichten etc. hierbij is het risico om primair in contact te komen met de stof groot;
 - Bescherming effectbestrijding: uitvoeren van bestrijdingshandelingen op de uitgestroomde producten, gas, damp, vloeistof of vaste stof. Afdekken, neerslaan. Hierbij kan secundair contact optreden;
 - Redden: het redden nabij de bron of in contact met de stof;
 - Bescherming redden: uitvoeren van een grijpredding onder hoge tijdsdruk;
 - Bestrijdingsstof: medium welke gebruikt kan worden bij het bestrijden van de uitstroming, plas of besmet oppervlak of ruimte;
 - Ontsmetten: ontsmetten van eigen eenheden door de TS of BOE;
 - Meten: is waarnemen, meten en verkennen van het product zelf of de vrijkomende gassen en dampen (verbrandingsproducten);
 - Omgeving/effect: cirkel duidt op explosie schade of straling (warmte of radiologisch) en vereist dus schuilen op afstand of afscherming, mal verwijst naar de schademallen en geeft mogelijk effectgebied aan door gas of damp of deeltjes.
-
- Wachten op een gaspak als je snel moet inzetten is geen optie.
 - We hebben niet alle uitzonderingen op uitzonderingen meegenomen.
 - Bergen onder CBRNe-omstandigheden is niet voor de brandweer.
 - Opruimen is niet voor de brandweer.

*Nader detailleren in de deelrapporten

Persoonlijke bescherming

Het chemiepak in de huidige vorm wordt niet of nauwelijks gebruikt. De huidige chemiepakken zijn zo ver doorontwikkeld (bijvoorbeeld Splash 2000) dat ze eigenlijk niet meer geschikt zijn voor de klus waarvoor de brandweer ze gebruikt. In eerste instantie waren de pakken bedoeld als een spatdichte bescherm laag over de bluskleding. Het huidige chemiepak lijkt erg op een gaspak in gebruik en opleiding en oefening. Daarnaast is de bluskleding steeds beter ge-

worden; deze bestaat uit een meerlaags systeem en is water/vochtafstotend. De Goretex die gebruikt wordt heeft ook een resistentie tegen bepaalde gevaarlijke stoffen. De brandweer zou genoeg hebben aan een soort van regenpak omdat het gaat om een spatdichte beschermlaag. Dit noemen we het vuilwerkpak. Dit pak kan gebruikt worden bij alle vuile klussen en is primair bedoeld om de uitrusting schoon te houden (en daarmee de drager te beschermen). Belangrijke voorwaarde voor het gebruik van dit pak is dat het zonder verdere opleiding, instructie of procedures te gebruiken is. Te vergelijken met het aantrekken van een zaagbroek. Bovenstaande wordt ondersteund door het onderzoek naar beschermende kleding (TNO, 2009) en is samengevat in de Operationele Handreiking OGS op pag. 215 (NVBR, 2012).

Verkenning en waarschuwen bevolking

Eén van de leeropgaven van de Leerarena Moerdijk (NVBR, 2011) is duidelijkheid creëren over het 'meten en weten'. In het boekje dat naar aanleiding van deze leerarena verschenen is, staat: "De brandweer verricht metingen met als doel ondersteuning ten behoeve van besluitvorming over de bestrijding van het incident en alarmering van de bevolking bij acuut gevaar voor de volksgezondheid. De mate van gezondheidsrisico's wordt door de brandweer niet gemeten. Dit is ook geen verantwoordelijkheid van de brandweer, maar de burger verwacht dat mogelijk wel als de brandweer metingen verricht, gezondheidsklachten inventariseert en uitspraken doet over acuut gevaar voor de volksgezondheid."

Aan de hand van een verkenning zal de brandweer informatie verzamelen op basis waarvan besluitvorming plaats kan vinden over alarmering van de bevolking bij acuut gevaar voor de volksgezondheid. Het waarschuwen van de bevolking (en het meten van de gezondheidsrisico's anders dan in de acute fase) is geen directe taak van de brandweer, door het verzamelen van informatie wordt de onderliggende besluitvorming ondersteund. Daarom wordt in de Visie IBGS niet langer gesproken over waarschuwing- en verkenningseenheden (WVD), maar wordt er alleen gesproken over verkenning c.q. verkenningseenheden. De visie hierbij is dat de Verkenningseenheid in het effectgebied van branden overwegend verkend op rookpluimen en depositie. Bij incidenten met gevaarlijke stoffen zal de eenheid met grove meetmiddelen een indicatie kunnen geven van de mate van aanwezigheid van een gevaarlijke stof. Tevens kunnen zij monsters nemen voor de meer deskundige meetinstanties en het nazorgtraject.

De volgende afbakening ziet de brandweer als het gaat om de taak van de brandweer binnen het proces waarschuwen van de bevolking en verkennen op het gebied van gevaarlijke stoffen: de brandweer bepaalt op basis van grove metingen (detectie), klachten, scenario's en /of modellering de omvang van het effectgebied in de vorm van de warm-zone. Nadere detaillering van dit gebied en bijbehorende maatregelen vindt plaats op advies van de AGS en de GAGS.

Het met deze gegevens naar de bevolking toe waarschuwen en communiceren is geen specifieke brandweertaak. Dit is een gemeentelijke taak zeker daar waar het gaat over de nafase van een incident.

Functies De volgende functies worden onderscheiden:

- Verkenningseenheden (voorheen: WVD-ers, verkenners gevaarlijke stoffen, meetploegen);
- Coördinator Verkenningseenheden (CVE) (voorheen: WVD, MPL) (Zie hoofdstuk drie voor een nadere toelichting).

De Verkenningseenheid zal in de acute fase en een deel nadat het incident is gestabiliseerd nodig blijven om waar te nemen en te meten. Dit proces wordt geoptimaliseerd door:

- Standaard inzet brandweer Verkenningseenheid ter plaatse die ook een deel in het dicht bij de bron gelegen effectgebied kan opereren;
- De Verkenningseenheden moeten goed uitgerust worden voor de verkennertaak om het beeld in het effectgebied sneller geverifieerd te hebben;
- De Verkenningseenheden uitrusten om monsters van lucht, bodem en water te laten nemen om in de herstelfase als veiligheidsregio optimaal naar de bevolking toe te kunnen communiceren over de gelopen en nog te ondervinden risico's;
- Bij brand is het uitgangspunt dat het rapport 'Effecten bij brand' wordt gebruikt. In het effectgebied worden bij een standaard brand, de standaard afstanden (1000 meter, bij meer

dan 1000 meter verwachten we geen effecten) van gevaarlijke rookgassen en depositie gebruikt;

- Snelle beschikbaarheid van de Coördinator Verkenningseenheden (CVE) door deze in een vroeg stadium aan een incident te koppelen (bijvoorbeeld grote brand industrie, groot IBGS). Tevens de CVE te faciliteren om vanaf zijn verblijfplaats direct het effectgebied in kaart te kunnen brengen en te verifiëren met Verkenningseenheden;
- Bij verkenning in bijzondere omstandigheden kun je gebruik maken van diverse externe bedrijven en de kennis van de AGS van de GOE.

Ontsmetting

Na een incident met gevaarlijke stoffen kunnen gevaarlijke stoffen achterblijven op mensen, materieel en infrastructuur. Zij moeten ontsmet worden zodat de gevaarlijke stoffen geen gevaar meer kunnen vormen. Concreet is het doel van ontsmetten: het voorkomen en/of beperken van extra gezondheidsschade bij slachtoffers, hulpverleners en publiek.

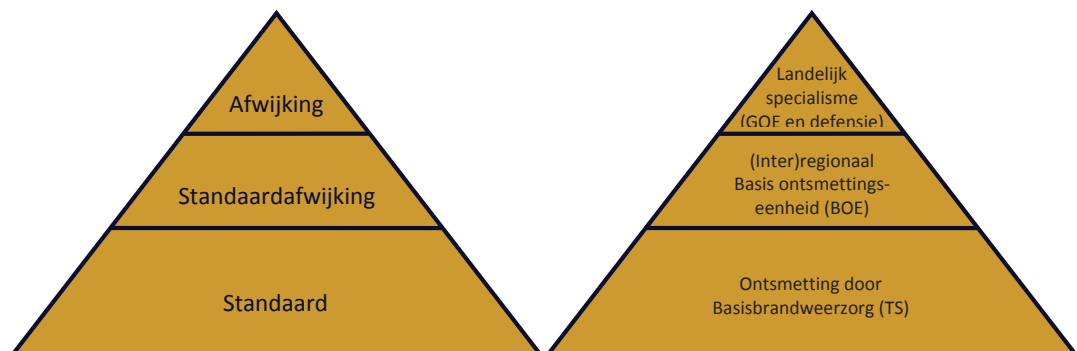
Taak brandweer Op het gebied van ontsmetting kunnen meerdere partijen een taak hebben, zoals de brandweer en defensie. De brandweer is verantwoordelijk voor het ontsmetten van mensen, waarbij de focus ligt op direct besmette slachtoffers en hulpverleners.

Er wordt van uitgegaan dat de brandweer niet uitgerust is om materieel en infrastructuur te ontsmetten. Dit zal door andere partijen uitgevoerd moeten worden waarbij in het bijzonder defensie hiervoor de noodzakelijke middelen heeft. Het ontsmetten van materieel en infrastructuur zal wel onder aansturing van de brandweer uitgevoerd moeten worden. Daarvoor zullen afspraken met onder andere defensie en externe partijen gemaakt moeten worden.

Het verwijderen of afdekken in het kader van ontsmetting van de gevaarlijke stoffen zodat deze geen gevaar meer kunnen vormen is een taak waar de brandweer primair verantwoordelijk voor is en uitvoert. Het is belangrijk om hierbij onderscheid te maken tussen het ontsmetten van slachtoffers en ontsmetten (schoonmaken beschermende uitrusting) van hulpverleners.

Ontsmetting en de sturingsdriehoek Conform het principe van de sturingsdriehoek, wordt ontsmetting vormgegeven op drie niveaus. Deze drie niveaus worden als volgt omschreven.

- 1 Basisbrandweezorg: elke eenheid basisbrandweezorg (TS) kan een eenvoudige ontsmetting uitvoeren;
- 2 (Inter) regionaal basis ontsmettingseenheid (BOE): regionaal of interregionaal georganiseerd afhankelijk van het regionaal risicoprofiel;
- 3 Landelijk georganiseerd specialisme (GOE): uitvoering grootschalige ontsmettingseenheid (voorheen NBC- of CBRN-ondersteuningspeloton).

Figuur 4 Ontsmettingsniveaus toegepast in de sturingsdriehoek

Om de ontsmetting te implementeren binnen de brandweer zijn er opleidingen die aangepast moeten worden. De aandacht in de opleiding op het gebied van ontsmetting voor de basis brandweezorg moet zijn gericht op spot (droge) ontsmetting en arbeidshygiënische ontsmetting. Aan de andere kant moet er aandacht besteed worden aan de opschaling en aansluiting met andere IBGS-eenheden.

2.2 Kwadrantenmodel IBGS

Binnen de Brandweerdoctrine (de theorie achter het brandweervak) is gekeken welke tactieken er zijn met betrekking tot gebouwbrandbestrijding. Dit heeft geleid tot het kwadrantenmodel gebouwbrandbestrijding waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen: defensieve buiteninzet, offensieve buiteninzet, defensieve binneninzet en offensieve binneninzet. Afhankelijk van de gebouwkenmerken, de menskenmerken (aanwezigheid personen) en brandkenmerken wordt de inzet bepaald.

Het projectteam Visie IBGS vindt het van belang om met betrekking tot het vakgebied IBGS deze ontwikkeling te volgen en waar mogelijk hierbij aan te sluiten. Daarom is een kwadrantenmodel voor IBGS ontwikkeld. De huidige versie van het kwadrantenmodel IBGS is een startmodel dat zich de komende tijd nog verder zal ontwikkelen.

2.3 Conclusie beschouwing realistische scenario's

De realistische scenario's zijn beschouwd en er is door het projectteam (op basis van literatuur en de kennis van het projectteam) bekeken wat dit betekent voor de gewenste IBGS-organisatie. De uitkomsten zijn:

- 1 Bij Incidenten met gevaarlijke stoffen is het in de meeste gevallen niet noodzakelijk dat er specialistische IBGS-eenheden ingezet worden. De inzet van een basiseenheid al of niet met ondersteuning van een AGS is vaak voldoende;
 - a als er offensief moet worden opgetreden bij stoffen met ADR klasse 6, (7) en 8 zal er mogelijk sprake zijn van de inzet van specialistische IBGS-eenheden.
 - b het is noodzakelijk dat elke veiligheidsregio kan beschikken over een AGS ter plaatse(COPI) en in het ROT (via Actie Centrum Brandweer).
- 2 Opkomsttijd van ondersteunende en/of specialistische eenheden/teams en AGS zijn afhankelijk van het risicoprofiel.
- 3 Op (inter)regionaal niveau moeten arbeidshygiënische voorzieningen worden getroffen. Een regionaal (georganiseerde) ontsmettingseenheid is noodzakelijk ter ondersteuning bij inzetten in een vervuilde omgeving (bv. "gevaarlijke stoffen", gierputten, branden, riool). Bij grootschalige ontsmetting wordt deze unit gebruikt voor ontsmetting van eigen personeel. Het vaststellen van prestatie-eisen voor deze eenheid is een afweging van de Veiligheidsregio op basis van het regionale risicoprofiel. Dit moet ook aangepast worden in wet- en regelgeving.
- 4 De meerwaarde van de huidige nationaal georganiseerde Grootschalige Ontsmettingseenheden¹² wordt verbreed. Uit de Moerdijk brand is gebleken dat een grootschalige ontsmettings-eenheid een grote meerwaarde heeft, door deze in te zetten bij incidenten waarbij het, uit arbeidshygiënisch oogpunt, wenselijk is om (eigen) personeel op de locatie te ontsmetten. Deze steunpunten leveren ondersteuning en aanvullende expertise bij ontsmetting. Deze expertise kan zowel in het veld als binnen het ROT worden geleverd.

IBGS-eenheden van de brandweer zijn:

- a basiseenheid brandweer, tankautospuiter.
- b basis Ontsmettingseenheid (BOE).
- c grootschalige Ontsmettingseenheid (GOE).
- d schuimvormend middel eenheid (SVM eenheid).
- e veld AGS en Operationeel Team AGS.
- f coördinator Verkenningseenheid (CVE).
- g verkenningseenheden.
- h specialistische IBGS-eenheid (brandweer is procesverantwoordelijk).

¹² Hier wordt verwezen naar de huidige CBRN steunpuntregio's, in de visie noemen we dit de GOE.

3 Toepassing Visie IBGS in de regio's

Op basis van de voorgaande hoofdstukken en analyses wordt in dit hoofdstuk de vertaalslag gemaakt naar de regio's. Hoe moet nu de optimale IBGS organisatie eruit komen te zien?

3.1 Inrichting IBGS-organisatie

De visie is dat de IBGS-organisatie moet bestaan uit de onderstaande eenheden en taken (in paragraaf 3.2 wordt een nadere toelichting gegeven).

- Basiseenheid** Basisbrandweezorg IBGS is een basiseenheid (TS) met bluspak evt. aangevuld met een vuilwerpkak die onderstaande taken kan uitvoeren:
- Snelle redding;
 - Verkenning voor eigen inzet en effecten op de omgeving;
 - Eenvoudige stabilisatie, zonder (langdurig) met de stof in aanraking te komen (dop er op/ kraan dicht/ indammen) en/of sproeischild;
 - Primaire ontsmetting van eigen personeel en een enkel slachtoffer uitvoeren.
- SVM-eenheid** Deze eenheid kan met behulp van SVM een plas van 1500m² eenmalig afdekken. Voor deze klus is 1m³ schuimvormend middel noodzakelijk. Het streven is om 60 minuten na alarmering de plas te hebben afgedekt.
- Specialistische IBGS-eenheid**
- Veiligheidsregio's moeten kunnen beschikken over een specialistische IBGS-eenheid:
 - i. veiligheidsregio's dienen aan de hand van hun eigen risicoprofiel te bepalen of een "eigen" specialistische IBGS-eenheid noodzakelijk is;
 - ii. een veiligheidsregio bepaalt aan de hand van het risicoprofiel de gewenste opkomsttijd van de specialistische IBGS-eenheid;
 - iii. samenwerking met private partijen en (buur) regio's is een optie.
 - Specialistische IBGS-eenheden moeten kunnen werken in gaspakken en moeten aanvullende kennis en vaardigheden hebben op het gebied van incidentbestrijding met gevaarlijke stoffen;
 - De specialistische IBGS-eenheid levert extra materieel en kennis op het gebied van bronbestrijding;
 - De opkomsttijd van de specialistische IBGS-eenheid is minder spoedeisend doordat de SVM-eenheid een plas al heeft afgedekt (zie SVM-eenheid) of een basiseenheid al maatregelen heeft genomen om de effecten te beperken (bijvoorbeeld sproeischild);
 - Taken van de specialistische IBGS-eenheid zijn:
 - i. inzet bij een incident waarbij langdurig (meer dan 1 ademlucht vulling) contact met de stof mogelijk is;
 - ii. langdurige effect beperkende maatregelen;
 - iii. berging van slachtoffers (bij maatschappelijk belang);
 - iv. In sterk vervuilde omgeving detectie, metingen en monsternamen.
- Verkenningseenheid**
- Elke regio beschikt over Verkenningseenheden;
 - Taken verkenningseenheden:
 - i. kunnen eenvoudige metingen en monsternamen verrichten;
 - ii. kunnen schouwen en herkennen;
 - iii. kunnen ingezet worden voor alle klussen waarbij de oren en ogen van de brandweer in het veld nodig zijn (hoog water, natuurbrand etc.);
 - De verkenningseenheid wordt aangestuurd door een Coördinator Verkenningseenheden in het Actiecentrum Brandweer.

- Adviseur Gevaarlijke Stoffen**
- Elke regio beschikt gelijktijdig over twee AGSen (uitwerking hiervan kan interregionaal);
 - Een veiligheidsregio bepaalt aan de hand van het risicoprofiel de gewenste opkomsttijd van de AGS;
 - Eén AGS is beschikbaar voor de diensten en externe partijen in het veld en de andere (OT) AGS is beschikbaar voor de GAGS, het ROT, het ACB en de Coördinator Verkenningseenheden. Afhankelijk van de aard en omvang van het incident kan er voor gekozen worden de (OT) AGS tevens Coördinator Verkenningseenheden te laten zijn;
 - Samenwerking met (buur)regio's is mogelijk bij het invullen van de genoemde functies.
- Basis Ontsmettingseenheid (BOE)**
- Een veiligheidsregio bepaalt daarbij aan de hand van het risicoprofiel de gewenste opkomsttijd van de Basis Ontsmettingseenheid;
 - Samenwerking met (buur)regio's en private partijen is daarbij mogelijk;
 - De taken van de Basis Ontsmettingseenheid zijn:
 - i. ontsmetting van eigen ingezet personeel (ook arbeidshygiënisch);
 - ii. ontsmetting van enkele niet ambulante slachtoffers (? 10 SO).
- Grootschalige Ontsmettingseenheid (GOE)**
- Taken van de Grootschalige Ontsmettingseenheid zijn:
- a. grootschalige en / of complexe (zoals gewonden) burgerontsmetting en het arbeidshygiënisch ontsmetten van eigen personeel (90 slachtoffers per uur);
 - b. (netwerk-)kennis over ontsmetting (ook van infrastructuur en voertuigen).
- Opschaling**
- Opschaling ziet er als volgt uit:
- a. Klein IBGS = 1x TS
 - b. Middel IBGS = 2x TS + 1x HV + 1x OvD
 - c. Groot IBGS = 3x TS + 1x HV + 1x OvD + AGS¹³
 - d. Zeer groot IBGS = IBGS peloton = 4x TS + HV + BOE + OvD + AGS
- Toevoegen extra IBGS-eenheden**
- Vanaf Klein IBGS kunnen de extra eenheden aan de opschaling worden toegevoegd. Dit betreft:
- i (OT) AGS;
 - ii. Verkenningseenheden;
 - iii. Coördinator Verkenningseenheden;
 - iv. Schuimeenheid;
 - v. Specialistische IBGS eenheid;
 - vi. BOE
 - vii. GOE.

3.2 Taken IBGS-eenheden

Naar aanleiding van voorgaande opsomming wordt in deze paragraaf een uitwerking gegeven van de IBGS-eenheden.

- Basiseenheid brandweer**
- De basiseenheid brandweer verricht snelle reddingen, eenvoudige stabilisaties en beperkt de effecten van het incident op de omgeving. Hiervoor maakt men gebruik van de standaard tankautospuiter. Deze eenheid kan een ontsmetting van een enkel slachtoffer met eenvoudige middelen uitvoeren.
- Schuimeenheid**
- De schuimeenheid verricht primair bij ongevallen met gevaarlijke stoffen de taak afdekken van een plas met schuim. Hiermee worden de effecten op de omgeving verminderd en is er tijd (meer dan een uur) om specialistische IBGS-eenheden (indien nodig) aan te laten rijden. Om dit te bereiken is het doel om minimaal een plas van 1500 m² met gevaarlijke stoffen eenmalig af te dekken. Om effecten te beperken is het streven om dit binnen een uur na alarmering te laten plaatsvinden. De hoeveelheid schuimvormend middel dat deze eenheid ter beschikking heeft is 1 m³ SVM.
- Schuimeenheden hebben een groter toepassingsgebied dan alleen IBGS. Dit blijkt uit de Visie Grootschalig Brandweeroptreden waarin het peloton specialistische blussing gedefinieerd is. Deze eenheid wordt onder andere ingezet bij industriële brandbestrijding. De inrichting van deze eenheden valt onder het project Specialistisch Optreden Brandweer Nederland.

¹³ Een AGS kan altijd opgeroepen worden, ook al staat deze niet in de meldingsclassificatie.

Specialistische IBGS-eenheid

De specialistische IBGS-eenheid verricht taken om incidenten met gevaarlijke stoffen te stabiliseren. De specialistische IBGS-eenheid is niet gericht op redding. Daarnaast kunnen deze eenheden het incident zodanig stabiliseren zodat gespecialiseerde bedrijven/ partners opruimwerkzaamheden kunnen verrichten. Om voorgenoemde redenen moeten deze eenheden kennis hebben van THV onder IBGS-omstandigheden en kunnen optreden in gaspak. Dit team levert extra materieel en kennis op het gebied van bronbestrijding. De aanwezigheid van dit team is minder spoedeisend doordat de SVM-eenheid een plas al heeft afgedekt (zie SVM-eenheid) of een basiseenheid al maatregelen heeft genomen om de effecten te beperken (bijvoorbeeld de sproeistraal).

De specialistische IBGS eenheid is binnen 2 uur beschikbaar voor elke regio. Veiligheidsregio's dienen aan de hand van hun risicoprofiel te bepalen of een kortere opkomsttijd van de specialistische IBGS-eenheid noodzakelijk is.

Basis Ontsmettingseenheid (BOE)

Het specialisme ontsmetting is (inter)regionaal op basis van het risicoprofiel belegd. Bij een beperkt aantal slachtoffers (< 10) kan de basis ontsmettingseenheid ingezet worden. Intussen kunnen slachtoffers door een tankautospuit met de aanwezige middelen ontsmet worden. De basis ontsmettingseenheid kan tevens de ingezette brandweereenheden met persoonlijke beschermingsmiddelen zodanig ontsmetten dat hulpverleningspersoneel veilig uit het pak kan. Deze eenheid speelt op lokale schaal een rol in de arbeidshygiënische ontsmetting van eenheden. De opkomsttijd van deze basis ontsmettingseenheid is afhankelijk van het (inter) regionaal samenwerkingsverband. Het regionaal risicoprofiel biedt aanknopingspunten voor de gewenste opkomsttijd voor deze eenheden in de regio.

Deze eenheden kunnen de volgende taken vervullen:

- Leveren van personeel en middelen voor het ontsmetten van kleine aantallen (<10) (niet mobiele slachtoffers).
- Leveren van personeel en middelen om een beperkt aantal hulpverleners schoon te maken bij lokale incidenten.
- Ingezette brandweereenheden met persoonlijke beschermingsmiddelen kunnen ontsmetten zodat hulpverleningspersoneel veilig uit het pak kan.
- Het beperkt leveren van eenvoudige detectiemiddelen voor het vaststellen van besmettingen (AGS).

Grootschalige Ontsmettingseenheid (GOE)

Bij grote aantallen slachtoffers dienen de landelijke grootschalige ontsmettingseenheden ingezet te worden. Zij kunnen ingezet worden om capaciteit te leveren voor de ontsmetting, ook kunnen ze ingezet worden om kennis en expertise te leveren (bij standaardafwijking).

De opkomsttijd van de GOE is maximaal 2 uur en heeft een capaciteit van 90 slachtoffers per uur. Intussen kunnen slachtoffers op een afgezonderde locatie worden ondergebracht.

Deze kunnen de volgende taken vervullen:

- Leveren van personeel en middelen voor het ontsmetten van grote aantallen (>10) (niet mobiele slachtoffers).
- Leveren van personeel en middelen om grote aantallen hulpverleners schoon te maken in het kader van arbeidshygiëne bij onder andere grote branden of incidenten zoals de brand bij Chemiepack Moerdijk.
- Adviseren over ontsmetting van mensen, dieren, materieel en infrastructuur (AGS ontsmetting) en kan fungeren als intermediair tussen (andere) diensten ten behoeve van ontsmetting.
- Het leveren van extra detectiemiddelen voor het vaststellen van besmettingen en het controleren van de effectiviteit van ontsmetting (AGS).

Verkenningseenheid

De verkenningseenheid verricht ondersteunende werkzaamheden op het gebied van verkenning, waarnemen en meten/ monsternamen (quick and dirty). De verkenningseenheid werkt onder de coördinator verkenningseenheden.

Het doel van de verkenningseenheid is inzicht krijgen in aard en omvang van het effectgebied c.q. bedreigde gebied. De ontwikkeling van de verkenningseenheid sluit aan bij de resultaten van de nationale meetstrategie (RIVM) en het project WVD-anders (Vakgroep OGS).

Opkomsttijden en aantallen van deze eenheden worden gekoppeld aan het risicoprofiel van de regio en interregionale samenwerking is hierbij mogelijk.

Deze eenheden kunnen breder ingezet worden dan bij IBGS-incidenten. Te denken valt aan schouwen bij hoog water, natuurbranden etc.

**Coördinator
Verkenningseenheid
(CVE)**

De coördinator vervult de taak van het in kaart brengen van het effectgebied, het adviseren over waarschuwen per sirene en het aansturen van de Verkenningseenheden. De werkplek is het actiecentrum brandweer.

De coördinator verkenningseenheden wordt ondersteund bij complexe IBGS-incidenten door een AGS-OT. De coördinator kan zich hierdoor richten op het aansturen en in kaart brengen van het te verkennen gebied terwijl de AGS-OT de consequenties kan bepalen en het OT kan adviseren.

De opkomsttijd per regio is afhankelijk van het risicoprofiel en interregionale samenwerking is hierbij mogelijk.

**Adviseur
Gevaarlijke Stoffen**

De AGS is een specialist op het gebied van gevaarlijke stoffen. De AGS adviseert het COPI of de hoogst leidinggevende ter plaatse.

Allereerst geeft de AGS een expertadvies. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de AGS betreffen dus 'advisering van de operationele en bestuurlijke lijn'. De AGS is belast met de leiding en uitvoeringscoördinatie van meerdere verkenningseenheden ter plaatse. De AGS werkt nauw samen met de coördinator verkenningseenheden en GAGS voor wat betreft informatie-uitwisseling. Bij meer complexe incidenten werkt de AGS ook samen met de AGS-OT.

Elke veiligheidsregio beschikt over een Adviseur Gevaarlijke Stoffen. De opkomsttijd is echter afhankelijk van het regionaal risicoprofiel en interregionale samenwerking is hierbij mogelijk.

**Adviseur
Gevaarlijke Stoffen
(R)OT/ACB**

Bij meer complexe incidenten zal een AGS-OT optreden als adviseur van het operationeel team (OT) en/of als intermediair tussen AGS ter plaatse, externe deskundigheid en bestuur voor informatie gerelateerd aan gevaarlijke stoffen. Hij adviseert op grond van zijn bevindingen en de inschatting van de coördinator verkenningseenheden over de aard en omvang van het effectgebied.

De AGS-OT is een specialist op het gebied van gevaarlijke stoffen. De AGS-OT adviseert de algemeen commandant brandweer of het OT. Deze AGS-OT treedt op als backoffice ten behoeve van de AGS ter plaatse. Ook werkt hij samen met externe deskundigen, bijvoorbeeld de Geneeskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, TNO, DCMR, het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum, het Landelijk Informatiepunt voor Ongevallen met Gevaarlijke Stoffen en het Beleidsondersteunend Team Milieu Incidenten. De AGS-OT is in staat om op te treden als coördinator verkenningseenheden.

Elke veiligheidsregio beschikt over een Adviseur Gevaarlijke Stoffen OT. De opkomsttijd is echter afhankelijk van het regionaal risicoprofiel en interregionale samenwerking is hierbij mogelijk.

3.3 Financiën

Het anders organiseren van Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen door de brandweer, het focussen op veerkracht en het regionale risicoprofiel maakt dat de organisatie effectiever, efficiënter en ook doelmatiger ingezet kan gaan worden. In deze visie is geen financiële doorrekening gemaakt wat een implementatie van deze visie zou gaan kosten of opleveren. De opdracht die door de RBC is meegegeven is dat de visie minimaal kosten neutraal moet worden vormgegeven. Deze visie sluit aan bij de bestaande situatie en maakt gebruik van de zaken die al ontwikkeld zijn op het vakgebied IBGS.

Er wordt in onderstaande paragraaf een uiteenzetting gegeven van kosten die spelen bij de IBGS-organisatie.

In de huidige situatie beschikken veiligheidsregio's over gaspakkenteams, ontsmettings-units en een WVD-/meetplan-organisatie. Daarnaast zijn alle basisbrandweereenheden opgeleid om stabiliserende werkzaamheden, zo nodig in chemiepak, uit te voeren bij incidenten met ge-

vaarlijke stoffen. Op landelijk niveau zijn er nationaal gefinancierde CBRN-steunpunt-regio's met als nadruk de grootschalige ontsmetting

In de Meerjarenvisie Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen door de Brandweer wordt voorgesteld om de opkomsttijden en de sterkte van de IBGS-organisatie afhankelijk te laten zijn van het regionale risicoprofiel. Daarnaast moet de basisbrandweereenheid zich focussen op de taak binnen de IBGS-organisatie die dicht bij de primaire taak van de brandweer ligt, namelijk het redden, verkennen en het beperken van de effecten van een incident. Hierbij maken we geen gebruik meer van chemiepakken die volgens procedures aangetrokken moeten worden en waarvoor aanvullende opleiding en oefening noodzakelijk is. Een nadrukkelijke specialistische bronbestrijding en het opruimen behoren niet (meer) tot die taak.

We willen investeren in de vakbekwaamheid van het personeel waarbij vooral de aandacht ligt op het herkennen van risico's, risicobewustzijn, probleemanalyse, taakverantwoordelijkheid en (on)mogelijkheden van de slagkracht. Dit vraagt initieel om een extra investering en kan onderdeel gaan uitmaken van de reguliere opleiding.

Veiligheidsregio's beargumenteren op basis van het regionaal risicoprofiel de operationele voorbereiding voor IBGS. Daarbij maken zij gebruik van een aantal standaardseenheden.

In de visie is ruimte om (inter)regionaal een aantal zaken te organiseren, zoals de (Coördinator-) Verkenningseenheden, (OT) AGS en de Basis Ontsmetting Eenheid. Dit zal per saldo nationaal bezien een besparing op gaan leveren. De mate van besparing is afhankelijk van het uiteindelijke uitrustingsniveau van de TS, AGS'en en de Verkenningseenheden en het gewenste vakbekwaamheidsniveau. De daadwerkelijke besparingen zullen per regio verschillen omdat juist gekozen is voor het regionaal risicoprofiel als uitgangspunt. De ene regio zal daarom meer moeten investeren op het gebied van de IBGS-organisatie dan de ander.

4 Aanbevelingen en vervolgstappen

Het ontwikkelen van een nieuwe Visie IBGS heeft gevolgen voor de huidige situatie. Dit betekent dat er een vervolgtraject (implementatietraject) zal moeten komen. Hierbij is het belangrijk om aan een aantal onderwerpen aandacht te besteden. Deze onderwerpen worden in dit hoofdstuk benoemd.

- Aanpassen van de Wet veiligheidsregio's en onderliggende besluiten en regelingen
- Opstellen van de Leidraad Incidentbestrijding Gevaarlijke Stoffen ter vervanging van de Leidraad Ongevallenbestrijding Gevaarlijke Stoffen;
- Omvormen van de meetplanorganisatie tot een verkenningorganisatie;
- Inbedden van arbeidshygiëne en arbeidshygiënische maatregelen in het standaard optreden;
- Herzien c.q. opstellen van standaardbestekken/uitrustingsstaten voor eenheden betrokken bij IBGS (TS, HV, DA-AGS, DA-OVD, BOE, GOE, Schuimeenheid, Verkenningseenheid);
- Opstellen van minimale functionele eisen van de in de standaardbestekken opgenomen middelen en persoonlijke uitrusting/beschermingsmiddelen;
- Doorontwikkelen kwadrantenmodel IBGS;
- Uitwerken en uniformeren afspraken met Defensie;
- Intensiveren samenwerking Defensie;
- Intensiveren samenwerking steunpuntregio's/GOE's;
- Intensiveren samenwerking private partijen;
- Opstellen handelingsperspectief terroristische incidenten voor eerstelijns eenheden;
- Uitwerken en borgen kostenverhaal bij IBGS;
- Aanpassen van les- en leerstof;
- Aanpassen van de opleiding mbt IBGS;
- Handreiking voor het bepalen van de operationele sterkte met als basis het regionaal risicoprofiel.

Afkortingen & definities

Afkortingenlijst

ADR	Accord Européen relatif au transport international des marchandises dangereuses par route
AGS	Adviseur Gevaarlijke Stoffen
AGW	Alarmerings Grenswaarde
CBRN	Chemisch, Biologisch, Radiologisch en Nucleair
COPI	Commando Plaats Incident
BOE	Basis Ontsmettingseenheid
GOE	Grootschalig Ontsmettingseenheid
CVE	Coördinator Verkenningseenheid (nieuwe naam)
GAGS	Geneeskundige Adviseur Gevaarlijke Stoffen
HV	Hulpverleningsvoertuig
IBGS	Incidentbestrijding gevaarlijke stoffen (nieuwe naam)
LBW	Levensbedreigende waarde
MPL	Meetplanleider
OGS	Ongevalsbestrijding gevaarlijke stoffen (oude naam)
OT	Operationeel Team
OvD	Officier van Dienst
RBC	Raad van Brandweercommandanten
ROT	Regionaal Operationeel Team
SVM	Schuimvormend middel
THV	Technische Hulpverlening
TS	Tankautospuit
VEB	Verkenningseenheid Brandweer
VRW	Voorlichtings Richtwaarde
VWP	Vuilwerkpak
WVD	Waarschuwing- en verkenningsdienst (oude naam)
WVR	Wet Veiligheidsregio's

Definitielijst

- Arbeidshygiëne** De zorg voor een gezonde werkomgeving.
- Besmet(ting)** Ontstaat door het onbedoeld in contact komen met een gevaarlijke stof. Hierbij is (nood)deco nodig.
- Cold zone** Ligt aan de bovenwindse zijde van de definitieve opstelling; hier zijn geen beschermingsmaatregelen nodig. In deze zone mogen alle hulpverleners komen, zonder gebruik van beschermingsmiddelen. De herstelplaats van het decoveld en de opstelplaats van materieel liggen in de cold zone.
- Decoveld** De sluis tussen het (mogelijk) besmette gebied en de opstelplaats. Bij een eenvoudige deco bestaat dit veld uit de ontsmettingsplaats, uitkleedplaats en herstelplaats.
- Hot zone** Het gebied direct om de bron. In de hot zone zijn schadelijke effecten voor de gezondheid mogelijk en bestaat er kans op primaire besmetting (door direct contact met de bron). In de hot zone mag alleen brandweerpersoneel komen met passende beschermingsmaatregelen. De brandweer bepaalt de beschermingsmaatregelen die voor dit gebied nodig zijn.
- Ontsmetting** Het na een incident wegnemen van gevaarlijke stoffen welke zijn achtergebleven op mensen, materieel en infrastructuur, waardoor extra gezondheidsschade bij slachtoffers, hulpverleners en publiek wordt voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.

- Opstelplaats** De plaats waar de brandweer bij aankomst het materieel opstelt en waar het personeel voorbereidingen voor de inzet treft. De opstelplaats bevindt zich aan de veilige (bovenwindse) zijde van de definitieve opstellijn.
- Stabiliseren** Acute effecten van gevaarlijke stoffen op mens en dier verminderen.
- Vervuiling** Ontstaat door het gebruik van (beschermende) middelen en kleding waarbij contact met gevaarlijke stoffen geoorloofd is. Hierbij is deco niet perse noodzakelijk (bv. Wegwerppakken).
- Vuilwerkpak** Spatdicht pak dat over de bluskleding wordt gedragen en dat gebruikt kan worden zonder dat de gebruiker daarvoor aanvullende opleiding, instructie of procedures voor nodig heeft.
- Warm zone** Het gebied tussen de hot zone en de cold zone. De ontsmettingsplaats en de uitkleedplaats liggen in de warm zone. In dit gebied kan geen besmetting door direct contact met een gevaarlijke stof plaatsvinden omdat de bron niet aanwezig is. Er kan hier alleen sprake zijn van een secundaire besmetting (een besmetting via-via). Bedoeld wordt dat een hulpverlener wel in contact kan komen met een mogelijk besmet slachtoffer of een pak van een collega maar nooit in direct contact met de bron, de oorzaak van het incident. Ook in de warm zone zijn passende beschermingsmaatregelen nodig. In de warm zone mag bijvoorbeeld ambulancepersoneel eerst levensreddende handelingen verrichten. De aanvullende beschermingsmaatregelen worden bepaald door de Ovd (op advies van de AGS). Aan de bovenwindse zijde van het incident loopt de warm zone van de grens van de hot zone (de voorlopige opstellijn) tot aan de opstellijn. De definitieve opstellijn is daarmee de scheidslijn tussen de warm en cold zone

Bijlage 1 Plan van Aanpak visie OGS

De RBC ziet OGS als een taak van de brandweer en geeft de Programmaraad Incidentbestrijding de opdracht om een Visie OGS te ontwikkelen. In dit plan van aanpak wordt aangegeven hoe het ontwikkelen van de visie wordt aangepakt.

Bij het opstellen van de Visie OGS moet rekening worden gehouden met de onderstaande randvoorwaarden (afkomstig uit themasessie OGS in de RBC).

Procesmatige randvoorwaarden

- Minimaal budgettair neutraal (de nieuwe organisatie mag niet duurder worden dan de huidige situatie).
- Er moet sprake zijn van een aantoonbare kwaliteitsverbetering ten opzichte van de huidige situatie.
- De visie moet samen met de werkvloer worden opgesteld (niet top down).

Inhoudelijke randvoorwaarden

- Werk vraaggericht aan de hand van relevante scenario's en het handelingsperspectief van burgers.
- Betrek partners en relevante bedrijfstakken.
- Baken het OGS-veld goed af. Wat valt er wel/niet onder?
- Maak het niet te ambitieus, kijk uit met resultaatverplichting.
- Verval niet in details en protocollen.
- Let op differentiatie.
- Houd rekening met tijdsverloop van een incident.
- Sluit aan bij de uitgangspunten van de Brandweer over Morgen.
- De sturingsdriehoek is een uitgangspunt.
- Opleiden en oefenen moet in balans zijn (ook conform de procesmatige randvoorwaarden).
- Denk na in termen van: structuur, materiaal, kennis, expertise, borging en ervaringsopbouw.
- Kijk ook naar de burgers/bestuur en verwachtingenmanagement.
- Denk in ketens: waar eindigt de taak van de brandweer en begint die van een ander?

Aanpak

Voor het maken van de Visie OGS wordt een stuurgroep, projectteam en klankbordgroep samengesteld. Het project Visie OGS moet – rekening houdend met de gestelde randvoorwaarden en planning – de volgende drie producten op leveren:

- 1 A. Bepaal de realistische scenario's voor de veiligheidsregio's op het gebied van OGS. Stel vast op welke realistische scenario's we voorbereid kunnen en willen zijn. Geef aan wat we nodig hebben om deze scenario's te kunnen bestrijden.
B. Doe een theoriestudie naar: hoe andere landen met OGS omgaan en wat er al vast ligt in wetgeving, regelgeving, richtlijnen etc.
C. Geef een omschrijving van het OGS-veld waar de visie betrekking op heeft. Wat valt er wel/niet onder?
Nb. De producten 1A, 1B en 1C kunnen gelijktijdig worden uitgevoerd.
- 2 Bepaal via welke methodiek/toetsingskader/ordeningsprincipe het projectteam gaat werken en leg dit vast. In deze methodiek moeten tenminste de volgende elementen terugkomen: sturingsdriehoek, maatgevende scenario's (o.a. bepalen aan de hand van de stofklasse), afbakening van het vakgebied, inspanningsverplichting versus resultaatverplichting, het onderscheid tussen: basis (per post), regionaal en bovenregionaal, incidenten waar meerdere scenario's spelen, (bijvoorbeeld een brand met gevaarlijke stoffen).

3 Gebruik de producten 1 en 2 om de Visie OGS te schrijven.

Houd hierbij rekening met de volgende (harde) uitgangspunten/randvoorwaarden:

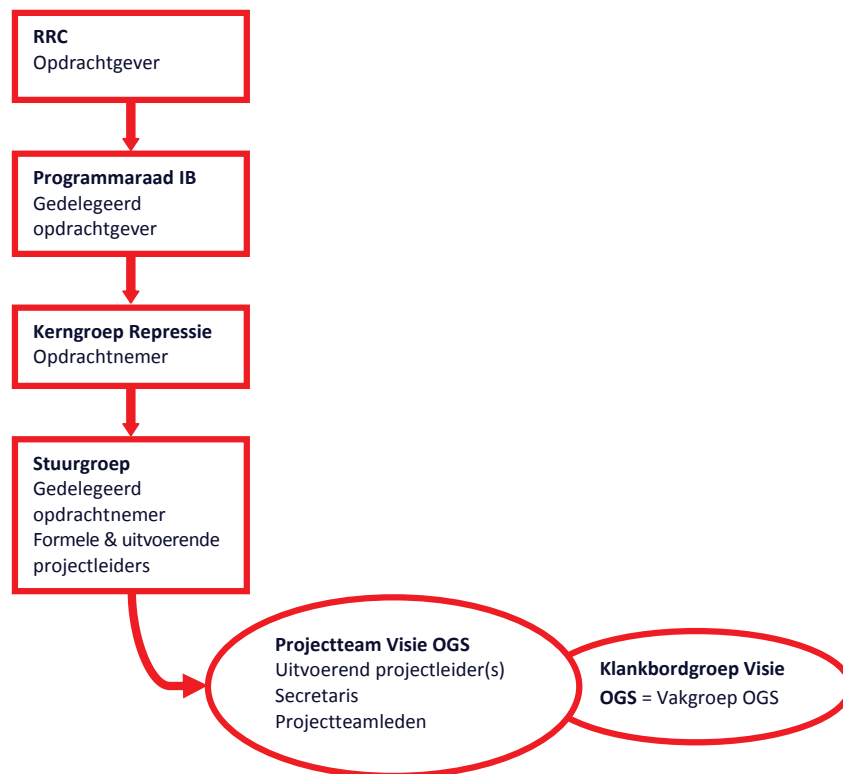
- De (formele) projectleiders geven bij de voorzitter Kerngroep Repressie en de Programmameider Brandweezorg aan wat zij nodig hebben om bovenstaande producten op te kunnen leveren.
- Product 1 moet als eerste opgeleverd worden, daarna product 2 en tenslotte product 3.
- Na de afronding van product 1 is er een go/no go moment in de Programmaraad Incidentbestrijding en de Kerngroep Repressie.
- Na de afronding van product 2 is er sprake van een go / no go moment, de resultaten moeten worden besproken met de Kerngroep Repressie.
- Na afronding van product 3 is er een go/no go moment. De Kerngroep Repressie moet akkoord gaan met het opgeleverde resultaat. Indien zij akkoord zijn, kan de visie worden doorgezet naar de Programmaraad Incidentbestrijding.
- Ontwikkel de visie in afstemming met lopende trajecten (zoals SOM).
- Zorg voor een goede communicatie rondom het project. Tenminste alle stakeholders moeten op de hoogte zijn en blijven van het doel en de voortgang van het project.

Wat doen we niet?

- We gaan geen OGS procedure beschrijven, gaat echt om de visie.
- We maken geen les- en leerstof.

Projectorganisatie

De projectorganisatie ziet er als volgt uit:

Bijlage 2 Realistische scenario's

LEKKAGE VAT BRANDBARE STOF: Basis IBGS		STANDAARD	
ALGEMENE BESCHRIJVING		UITGANGSPUNTEN	
<p>In een kelderbox worden motoren gestald en gereviseerd door de eigenaar. De brandstoffen slaat hij op in jerrycans. Een jerrycan is door roestvorming gaan lekken. De bewoners van de flat hebben de brandweer gealarmeerd ivm de benzinelucht.</p>		Stofklasse	33
		Voorbeeldstof	Benzine
		Dampspanning	50-400 mbar
		AGW	1000 mg/m ³
		Kookpunt	38-205 °C
		Aggregatietoestand	Vloeistof
		Systeemgrootte	25 liter
		Lekkage / bronsterkte	0,01 kg/s
		Ondergrond	Hard, beton
		Plasoppervlak	1 m ²
		Incidentduur	Max. 1 uur
EFFECTEN		RISICO'S STOF	
Primair: brandbare plas (effectgebied: nvt)		Primair: zeer brandgevaarlijk, damp met lucht explosief. Dampspanning is laag. De AGW is relatief hoog.	
Escalatie: brand (effectgebied: nvt)		Secundair: vergiftig, bij meer dan 0,1% benzeen. In benzine kan tot 5% benzeen zitten.	
ACTIES IN BRONGEBIED			
MOGELIJKHEDEN		BENODIGDHEDEN: Altijd veilige afstand !	
Verkennen		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden of snelle stabilisatie (= zonder contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden besmet slachtoffer (= contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen, explosiegevaarmeter	
Bronbestrijding: - Stoppen lekkage		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen. Bij overige werkzaamheden : vooraf plas afdekken met schuim.	
Effectbeperking: - Indammen/afdekken plas - Putten dichten/afdekken		- Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen - Idem	
Ontsmetting		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen	
Meten		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter. PID	
Escalatie (plan+): - Brand: effecten directe omgeving, rookontwikkeling - Slachtoffer betrokken		- Kelder ontruimen, plas indammen en blussen met schuim - Redden slachtoffer, plas afdekken met schuim voor eigen veiligheid	
NADER BERICHT		OPSCHALING	
CKlein IGS: 1 TS op stabilisatie		Middel IGS: 1 TS op redding slachtoffer 1 TS op brandbestrijding	

LEKKAGE TANKWAGEN BRANDBARE STOF: Basis IBGS		STANDAARD	
ALGEMENE BESCHRIJVING		UITGANGSPUNTEN	
<p>Een tankwagen met benzine kantelt op de afrit van een autobaan. De tank komt op de vangrail terecht. Door de weerstand scheurt een deel van de tank open en stroomt de benzine over het wegdek. Het wegdek is gemaakt van Zoab. De eerste laag asfalt absorbeert de benzine en vertraagt de verspreiding.</p> <p>De chauffeur zit nog in het voertuig, maar zit niet bekneld.</p>		Stofklasse	33
		Voorbeeldstof	Benzine
		Dampspanning	50-400 mbar
		AGW	1000 mg/m ³
		Kookpunt	38-205 °C
		Aggregatietoestand	Vloeistof
		Systeemgrootte	25000 liter
		Lekkage / bronsterkte	1 kg/s
		Ondergrond	Hard, (ZOAB) asfalt
		Plasoppervlak	1000 m ²
		Incidentduur	Max. 1 uur
		<i>Opm.: Bij contact met vloeistof is chemiepak* nodig! (* voorstel Chemiekaart)</i>	
EFFECTEN		RISICO'S STOF	
Primair:	brandbare plas (effectgebied: nvt)	Primair: zeer brandgevaarlijk, damp met lucht explosief. Dampspanning is laag. De AGW is relatief hoog.	
Escalatie:	brand (effectgebied: nvt)	Secundair: vergiftig, bij meer dan 0,1% benzeen. In benzine kan tot 5% benzeen zitten.	
ACTIES IN BRONGEBIED			
MOGELIJKHEDEN		BENODIGDHEDEN: Altijd veilige afstand !	
Verkennen		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden of snelle stabilisatie (= zonder contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden besmet slachtoffer (= contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen, explosiegevaarmeter	
Bronbestrijding: - Stoppen lekkage		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen. Bij overige werkzaamheden : vooraf plas afdekken met schuim.	
Effectbeperking: - Indammen/afdekken plas - Putten dicht/afdekken - Sproeistralen		- Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen - Idem - Idem	
Ontsmetting		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen	
Meten		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter. PID	
Escalatie (plan+): - Brand: effecten omgeving, - Gezondheidsklachten eigen personeel		- Ontruimen tot veilige afstand (25 meter), plas indammen en blussen met schuim, omgeving verkennen - Ontsmetting en nazorg personeel	
NADER BERICHT		OPSCHALING	
Middel IGS:	1 TS op redding 1 TS op stabilisatie 1 SB op afdekken plas	Groot IGS: 1 TS extra ontsmetting personeel 1 BOE	

LEKKAGE VAT GIFTIGE STOF: Basis IBGS		STANDAARD	
ALGEMENE BESCHRIJVING		UITGANGSPUNTEN	
Een heftruck heeft met één van de lepels een IBC met aniline geraakt. De IBC staat buiten op het terrein van een op- en overslagbedrijf. Er zit een scheur in het vat en er druppelt vloeistof uit. Langzaam ontstaat een vloeistofplas op het terrein.		Stofklasse	60
		Voorbeeldstof	Analine
		Dampspanning	0,7 mbar
		AGW	50 mg/m ³
		Kookpunt	184 °C
		Aggregatietoestand	Olieachtige vloeistof
		Systeemgrootte	1 m ³
		Lekkage / bronsterkte	0,1 kg/s
		Ondergrond	Hard, beton
		Plasoppervlak	5 m ²
		Incidentduur	Max. 1 uur
		<i>Opm.: Bij contact met vloeistof is chemiepak* nodig! (* voorstel Chemiekaart)</i>	
EFFECTEN		RISICO'S STOF	
Primair:	brandbare plas (effectgebied: nvt)	Primair: bijtende vloeistof, damp mengt goed met lucht (wordt bruin) en wordt opgenomen door de huid (H-stof). Bij ontleding ontstaat NO _x . Bij oplossing in water een bijtende stof. Brandbare stof, damp met lucht explosief > 76°C. Dampspanning is laag. De AGW is relatief hoog.	
Escalatie:	reactie of brand, ontleding aan de lucht tot NO _x vorming toxische dampwolk (effectgebied: nvt)		
ACTIES IN BRONGEBIED			
MOGELIJKHEDEN		BENODIGDHEDEN: Altijd veilige afstand !	
Verkennen		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden of snelle stabilisatie (= zonder contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden besmet slachtoffer (= contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, chemiehandschoenen, vuilwerkpak, explosiegevaarmeter	
Bronbestrijding: - Stoppen lekkage <i>Opm: mogelijkheden brandweer beperkt: slechts eenvoudige actie met beperkt risico anders over op effectbeperking.</i>		Bluskleiding, ademlucht, vuilwerkpak (bij alleen contact stof met handen: alleen chemiehandschoenen). Bij warme vloeistof of inpandig optreden: vooraf plas afdekken met schuim.	
Effectbeperking: - Indammen/afdekken plas - Putten dichten/afdekken		- Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen - Idem	
Ontsmetting		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen en evt. vuilwerkpak en/of BOE (afh. van besmetting).	
Metten		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter. PID (geen meetbuisje), pH-papier (opl. in water)	
Escalatie (plan+): - Brand: effecten omgeving, - Gezondheidsklachten eigen personeel		- Ontruimen tot veilige afstand (25 meter), plas indammen en afdekken - Blussen met schuim, omgeving verkennen - Ontsmetting en nazorg personeel	
NADER BERICHT		OPSCHALING	
Klein IGS:	1 TS op stabilisatie	Middel IGS: 1 TS op ontsmetting personeel Groot IGS: 1 TS of SB op blussing	

LEKKAGE VAT BIJTENDE STOF: MIDDEL IGS		STANDAARD	
ALGEMENE BESCHRIJVING		UITGANGSPUNTEN	
Een heftruckchauffeur is onwel geworden terwijl hij een IBC met zoutzuur uit een stelling wilde halen. De IBC staat op 1,5 meter hoogte. Met één van de lepels is de IBC geraakt. Er zit een scheur in het vat en er druppelt vloeistof uit. Langzaam ontstaat een vloeistofplas in het magazijn.		Stofklasse	80
		Voorbeeldstof	Zoutzuur (CA. 36%)
		Dampspanning	158 mbar
		AGW	50 mg/m ³
		Kookpunt	57 °C
		Aggregatietoestand	Oplossing in water
		Systeemgrootte	1 m ³
		Lekkage / bronsterkte	0,1 kg/s, hoogte: 1,5m
		Ondergrond	Hard, beton
		Plasoppervlak	2 m ²
		Incidentduur	Max. 1 uur
EFFECTEN		RISICO'S STOF	
Primair:	toxische plas (effectgebied: nvt)	Primair: bijtende vloeistof, die aan de lucht bijtende zuurniveaus vormt, geen H-stof. Geen brand- en explosiegevaar.	
Escalatie:	verdampen tot toxische dampwolk (effectgebied: in het magazijn)	Dampspanning is niet hoog maar damp bestaat voor 97% uit zoutzuur bij 20°C. De AGW is relatief hoog.	
ACTIES IN BRONGEBIED			
MOGELIJKHEDEN		BENODIGDHEDEN: Altijd veilige afstand !	
Verkennen		Bluskleiding, ademlucht, (geen explosiegevaarmeter)	
Redden of snelle stabilisatie (= zonder contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, (geen explosiegevaarmeter)	
Redden besmet slachtoffer (= contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen, (geen explosiegevaarmeter)	
Bronbestrijding: - Stoppen lekkage <i>Opm: mogelijkheden brandweer beperkt: slechts eenvoudige actie met beperkt risico anders over op effectbeperking.</i>		- Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen, bij alleen handen contact met de stof - Vuilwerkpak, bij meer contact met de stof dan alleen handen	
Effectbeperking: - Indammen/afdekken plas - Putten dichten/afdekken <i>Opm: opruimen door externe specialisten</i>		- Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen - Idem	
Ontsmetting		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen en evt. vuilwerkpak en/of BOE (afhankelijk van besmetting)	
Metten		Bluskleiding, ademlucht, GEEN explosiegevaarmeter, Bravo 78, pH-papier	
Escalatie (plan+): - Slachtoffer onder lekkage: besmet - Vat bezwijkt: plas indammen/afdekken - Gezondheidsklachten eigen personeel		- Ontsmetting slachtoffer met veel water - Plas indammen en afdekken, magazijn ventileren - Ontsmetting en nazorg personeel	
NADER BERICHT		OPSCHALING	
Middel IGS:	1 TS op redding SO 1 TS op stabilisatie	-Groot IGS: 1 TS op ontsmetting SO	

LEKKAGE OPSLAGTANK GIFTIG, BRANDBAAR GAS		AFWIJKING	
ALGEMENE BESCHRIJVING		UITGANGSPUNTEN	
<p>Een tankwagen slaat om in een bocht. De tank scheurt en enkele duizenden liters bijtende en toxische vloeistof stromen uit over een wegdek met klinkers. Er vormt zich een vloeistofplas, een deel van de vloeistof komt in de riolering terecht. Er komt een bijtende toxische damp vrij die door de wind verspreid wordt. Verder verspreidt de vloeistof zich door de riolering en zorgt op enige afstand voor een extra dampwolk.</p>		Stofklasse	
		263	
		Voorbeeldstof	Ethyleenoxide
		Dampspanning	1500 mbar
		AGW	100 mg/m ³
		Kookpunt	11 °C
		Aggregatietoestand	Gas
		Systeemgrootte	100 m ³ (2 tanks)
		Lekkage / bronsterkte	1,1 kg/s
		Ondergrond	Tankput: 19x19x0,7
		Plasoppervlak	360 m ²
		Incidentduur	Enkele uren
		<i>Opm.: Bij contact met vloeistof is gaspak* nodig! (* voorstel Chemiekaart)</i>	
EFFECTEN		RISICO'S STOF	
Primair:	toxische gaswolk (effectgebied: sigaarvorm)	Primair: giftig bij inademing en contact met de huid, echter geen H-stof (GEVI 263) Zeer brand- en explosiegevaarlijk. Dampspanning is relatief hoog en de AGW relatief hoog. 1% gas opgelost in water is al irriterend.	
Escalatie:	brand en explosie (effectgebied: cirkelvorm)		
ACTIES IN BRONGEBIED			
MOGELIJKHEDEN		BENODIGDHEDEN	
Verkennen		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden of snelle stabilisatie (= zonder contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden besmet slachtoffer (= contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen, explosiegevaarmeter	
Bronbestrijding: - Stoppen lekkage <i>(bij bezwijken of grote lekkage niet van toepassing)</i>		- Gaspak, kennis van specialisten <i>Opm: Vaardigheid en apparatuur bij brandweer niet aanwezig!</i>	
Effectbeperking: - Verdunnen/neerslaan dampwolk		- Inzet waterkanonnen, bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen en evt. vuilwerkpak (afh. van besmetting, ook met 'bluswater'), explosiegevaarmeter	
Ontsmetting		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen en evt. vuilwerkpak en/of BOE (afh. van besmetting, ook met 'bluswater')	
Metten		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter, Bravo 93 Specialistische meetapparatuur (RIVM/MOD, productspecialisten)	
Escalatie (plan+): - Blevende door brand: blussen		- Ontruimen tot veilige afstand (100 meter), - Brand blussen met poeder, koolzuur	

SPOORTRANSPORT BRANDBARE TOXISCHE VLOEISTOF		AFWIJKING	
ALGEMENE BESCHRIJVING		UITGANGSPUNTEN	
<p>Bij een controle van een trein op een spoorweg-emplacement wordt een lekkage geconstateerd. Door een lekkende afsluiter stroomt een brandbare toxische vloeistof over de wand van de spoorketelwagon naar beneden. Er vormt zich een vloeistofplas. Door verdamping komt er een toxische damp vrij die door de wind verspreid wordt.</p>		Stofklasse	
		336	
		Voorbeeldstof	Acrylonitril UN 1093
		Dampspanning	115 mbar
		AGW	50 mg/m ³
		Kookpunt	-5 / 77 °C
		Aggregatietoestand	Vloeistof
		Systeemgrootte	42 m ³
		Lekkage / bronsterkte	Enkele liters per minuut
		Ondergrond	Vlak ballastbed
		Plasoppervlak	50-100 m ²
		Incidentduur	Uren
EFFECTEN		RISICO'S STOF	
Primair:	toxische gaswolk (effectgebied: sigaarvorm)	Primair: zeer brandgevaarlijk (GEVI 336) Vloeistof is toxisch bij contact met de huid (H-stof) en inhalatie. Dampspanning is relatief laag (tenzij verwarmd) en AGW is relatief hoog.	
Escalatie:	brand en explosie (effectgebied: cirkelvorm)		
ACTIES IN BRONGEBIED			
MOGELIJKHEDEN		BENODIGDHEDEN	
Verkennen		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden of snelle stabilisatie (= zonder contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden besmet slachtoffer (= contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen en evt. vuilwerk-pak (afhankelijk van besmetting), explosiegevaarmeter	
Bronbestrijding: - Stoppen lekkage <i>(bij instantaan falen spoorketelwagon niet van toepassing)</i>		- Gaspak, kennis van specialisten (bijvoorbeeld Prorail) <i>Opm: Vaardigheid en apparatuur bij brandweer niet aanwezig!</i>	
Effectbeperking: - Verdamping beperken - Verdunnen/neerslaan dampwolk		- Schuiminzet, schuimblusvoertuig - Inzet waterkanonnen	
Ontsmetting		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen en evt. vuilwerk-pak en/of BOE (afhankelijk van besmetting)	
Metten		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter, Bravo05, PID. Specialistische meetapparatuur (RIM/MOD)	
Escalatie (plan+): - Ontstaan plasbrand: blussen - Instantaan falen		- Tanks koel houden (instantaan falen voorkomen), brand blussen met schuim (schuiminzet, schuimblusvoertuig) - Ontruimen tot veilige afstand (100 meter), daarna blussen	

WEGTRANSPORT BIJTENDE TOXISCHE VLOEISTOF		AFWIJKING	
ALGEMENE BESCHRIJVING		UITGANGSPUNTEN	
<p>Een tankwagen slaat om in een bocht. De tank scheurt en enkele duizenden liters bijtende en toxische vloeistof stromen uit over een wegdek met klinkers. Er vormt zich een vloeistofplas, een deel van de vloeistof komt in de riolering terecht. Er komt een bijtende toxische damp vrij die door de wind verspreid wordt. Verder verspreidt de vloeistof zich door de riolering en zorgt op enige afstand voor een extra dampwolk.</p>		Stofklasse	
		886	
		Voorbeeldstof	Broom
		Dampspanning	223 mbar
		AGW	2 mg/m ³
		Kookpunt	59 °C
		Aggregatietoestand	Vloeistof
		Systeemgrootte	20 m ³
		Lekkage / bronsterkte	6000 L
		Ondergrond	Klinkers
		Plasoppervlak	Enkele honderden m ²
Incidentduur	Dagen		
		<i>Opm.: Bij contact met vloeistof is gaspak* nodig! (* voorstel Chemiekaart)</i>	
EFFECTEN		RISICO'S STOF	
Primair:	toxische gaswolk (effectgebied: sigaarvorm)	Primair: zeer bijtend en corrosief (GEVI 886) Vloeistof is bijtend bij contact met de huid en toxisch bij inhalatie van damp. Dampspanning is relatief hoog in combinatie met de lage AGW.	
Escalatie:	explosie door reacties gevolgd door brand (effectgebied: cirkel vorm) verspreiding door riolering (effectgebied afh. van riolering)		
ACTIES IN BRONGEBIED			
MOGELIJKHEDEN		BENODIGDHEDEN	
Verkennen		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden of snelle stabilisatie (= zonder contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, explosiegevaarmeter	
Redden besmet slachtoffer (= contact met de stof)		Bluskleiding, ademlucht, vuilwerkpak (bij alleen contact stof met handen: alleen chem.handschoenen)	
Bronbestrijding: - Stoppen lekkage <i>(bij bezwijken of grote lekkage niet van toepassing)</i>		Gaspak, kennis van specialisten <i>Opm: Vaardigheid en apparatuur bij brandweer niet aanwezig!</i>	
Effectbeperking: - Verdamping beperken - Verspreiding beperken - Verdunnen/neerslaan dampwolk - Neutraliseren		- Schuiminzet, schuimblusvoertuig - Indammen, riolering afsluiten, bluskleiding, ademlucht, chem. handschoenen en evt. vuilwerkpak (afhankelijk van besmetting), explosiegevaarmeter - Inzet waterkanonnen - Neerslaan met ammoniakgas, neutraliseren met natronloog, natriumbisulfiet, kalk (specialismen)	
Ontsmetting		Bluskleiding, ademlucht, chem.handschoenen en evt. vuilwerkpak en/of BOE (afhankelijk van besmetting)	
Meten		Bluskleiding, ademlucht, Bravo 16 Specialistische meetapparatuur (RIVM/MOD, productspecialisten)	
Escalatie (plan+): - Ontstaan brand door reacties: blussen		- Brand blussen met schuim (schuiminzet, SB)	

Bijlage 3 Wet Veiligheidsregio en OGS

Artikel 3 lid 1b Wet Veiligheidsregio's

Tot de taak van de brandweezorg behoort: "Het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand".

Artikel 18 Wet Veiligheidsregio's

Dit artikel regelt het bestaan van het Besluit Personeel Veiligheidsregio's (BPvr). In dit besluit worden functie-eisen, rangen, etc. per functie vastgelegd. Dit geldt zowel voor de 'warme' functies Adviseur gevaarlijke stoffen (AGS), Meetplanleider (MPL), Gaspakdrager (GPD), Verkenner gevaarlijke stoffen (VGS) als voor de 'koude' functies Specialist risico's en veiligheid (SRV), Specialist operationele voorbereiding (SOV) en Specialist Brandpreventie (SBP). De Regeling Personeel Veiligheidsregio (RPVr) bevat alle kwalificatiedossiers per functie.

Artikel 25 Wet Veiligheidsregio's

De brandweer voert in ieder geval de volgende taken uit:

- a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
- b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
- c. het waarschuwen van de bevolking;
- d. het verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting;
- e. het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van de brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Artikel 3.1.2 Besluit Veiligheidsregio's

Een basisbrandweereenheid (bevelvoerder, chauffeur/voertuigbediener, twee ploegen van twee manschappen) beschikt over een tankautospuiter met uitrusting en is o.a. belast met basis-handelingen bij de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen.

Artikel 4.1.1 Besluit Veiligheidsregio's

Het bestuur Veiligheidsregio zorgt dat de brandweer een eenheid voor het verkennen van gevaarlijke stoffen en een eenheid voor de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen heeft en beschikt over een adviseur gevaarlijke stoffen.

Artikel 4.1.2 Besluit Veiligheidsregio's

- 1 Een eenheid voor het verkennen van gevaarlijke stoffen bestaat uit:
 - a. een meetplanleider, en
 - b. ten minste vier meetploegen die elk bestaan uit twee verkenners gevaarlijke stoffen.
- 2 Een meetploeg is belast met het verkennen en meten van gevaarlijke stoffen.

Artikel 4.1.3 Besluit Veiligheidsregio's

- 1 Een eenheid bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen bestaat ten minste uit:
 - a. een officier van dienst;
 - b. twee bevelvoerders;
 - c. acht gaspakdragers;
 - d. zes manschappen A;
 - e. twee chauffeurs.
- 2 Een eenheid bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen is belast met:
 - a. het redden van mensen en dieren uit een met gevaarlijke stoffen besmet gebied;
 - b. het bestrijden van de bron van het ongeval met gevaarlijke stoffen;
 - c. het ontsmetten van hulpverleners en burgers.

Artikel 4.1.4 Besluit Veiligheidsregio's

Een adviseur gevaarlijke stoffen is belast met:

- a. het opstellen van een gevaarsinschatting;
- b. het adviseren van de operationeel leidinggevende van de brandweer over het bestrijden van de bron;
- c. het adviseren van de operationeel leidinggevende van de brandweer over de maatregelen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de omgeving.

Artikel 4.1.5

- 1 In geval van bedreiging van de gezondheid van de bevolking werken een eenheid voor het verkennen van gevaarlijke stoffen, een eenheid bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen en een adviseur gevaarlijke stoffen samen met de in de regio werkzame instellingen, zorgaanbieders, ambulancevervoerders en gezondheidsdiensten, bedoeld in artikel 33, eerste lid, van de wet.
- 2 Een eenheid voor de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen en een adviseur gevaarlijke stoffen treden op in aanvulling op de basisbrandweereenheden, bedoeld in artikel 3.1.1.
- 3 Voor de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen beschikt de regionale brandweer over beschreven procedures voor:
 - a. de aanpak van de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen;
 - b. het verkennen en meten van gevaarlijke stoffen, en
 - c. het waarschuwen en informeren van de bevolking.

Artikel 4.1.6 Besluit Veiligheidsregio's

- 1 De veiligheidsregio's, genoemd in bijlage 1 bij dit besluit, hebben mede ten behoeve van de genoemde omliggende veiligheidsregio's, een ontsmettingseenheid voor grootschalige chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten.
- 2 Een ontsmettingseenheid voor grootschalige chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten bestaat uit:
 - a. een leider ontsmettingseenheid, zijnde een officier van dienst;
 - b. ten minste twee bevelvoerders;
 - c. ten minste veertien manschappen a);
 - d. twee chauffeurs, en
 - e. een adviseur gevaarlijke stoffen.
- 3 Een ontsmettingseenheid voor grootschalige chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten is belast met:
 - a. het leveren van middelen en kennis ten behoeve van de bestrijding van chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten;
 - b. het leveren van ondersteuning aan een eenheid bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen bij het redden van mensen en dieren, en
 - c. voor zover het grootschalige chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten betreft, het ontsmetten van besmette personen.
- 4 In geval van bedreiging van de gezondheid van de bevolking werkt een ontsmettingseenheid voor grootschalige chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten samen met de in de regio werkzame instellingen, zorgaanbieders, ambulancevervoerders en gezondheidsdiensten, bedoeld in artikel 33, eerste lid, van de wet.

Artikel 4.2.1 Besluit Veiligheidsregio

- 1 Een meetplanleider begint direct na alarmering met de uitvoering van zijn taken en is binnen dertig minuten na alarmering bij de meldkamer of het regionaal operationeel team.
- 2 Eén en afhankelijk van de aard van het ongeval een tweede, meetploeg begint binnen dertig minuten na alarmering met de uitvoering van zijn taken op de aangegeven meetlocatie.
- 3 Afhankelijk van de aard van het ongeval begint een derde of een vierde meetploeg binnen zestig minuten na alarmering met de uitvoering van zijn taken op de aangegeven meetlocatie.

Artikel 4.2.2. Besluit Veiligheidsregio

- 1 Een eenheid bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen begint binnen dertig minuten na alarmering met de uitvoering van haar taken op de plaats van het incident.
- 2 Een adviseur gevaarlijke stoffen begint afhankelijk van het regionaal vastgestelde risicoprofiel binnen dertig of zestig minuten na alarmering met de uitvoering van zijn taken op de plaats van het incident.

Artikel 4.2.3 Besluit Veiligheidsregio

- 1 Een ontsmettingseenheid voor grootschalige chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten is binnen dertig minuten na alarmering gereed voor vertrek.
- 2 De ontsmettingseenheid kan minimaal acht uur lang dienst doen.
- 3 De ontsmettingseenheid kan minimaal vijftig personen per uur ontsmetten.

Artikel 4.3.1 Besluit Veiligheidsregio

Bij ministeriële regeling kunnen ten behoeve van de standaardisatie en uitwisselbaarheid eisen worden gesteld aan het materieel en de uitrusting van de eenheden voor het verkennen van gevaarlijke stoffen, de eenheden voor de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen, de adviseur gevaarlijke stoffen en de ontsmettingseenheden voor grootschalige chemische, biologische, radiologische en nucleaire incidenten.

Literatuurlijst

Voor de totstandkoming van de visie IBGS is gebruik gemaakt van onderstaande literatuur.

Wet Veiligheidsregio's met daaraan gekoppelde Besluiten

Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2010

Beleidsvaluatie Wet Veiligheidsregio's

Brandweer Nederland, 2013

Visie Grootschalig Brandweeroptreden

Brandweer Nederland, 2012

Leidraad OGS

Brandweer Nederland, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2001

Gaspakinzet door de Brandweer: Zin of Onzin

M. Verspeek, 2010

Project Specialistisch Optreden Brandweer Nederland

Uitkomsten en lopende ontwikkelingen binnen het project

Leidraad repressieve basisbrandweezorg

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, versie 6.2, 2006

Hot Warm Cold

Brandweer Nederland, Vakgroep OGS, 2012

Conceptdocument Handreiking Kleinschalige Chemische Decontaminatie

GHOR Nederland, 2013

Operationele Handreiking OGS

NVBR, 2012

Rapport Verspreiding van stoffen bij branden: een verkennende studie

M.G. Mennen, E.S. Kooi, P.A.M. Heezen, G.van Munster, H.L. Barreveld., 2009, RIVM rapport 609022031.

Notitie beschermende kleding

Brandweer Limburg-Noord

Chemische resistentielijst Goretex

Beschermende werking van brandweerkleding bij een inpanidige grijpredding

TNO, 2009

Chemiekaartenboek

Eric-kaarten

Interventiewaardenhandboek

GGD, versie 2, 2000

Les en leerstof bevelvoerder OGS met BOS I en BOS II

IFV Brandweeracademie

Colofon

De Visie IBGS is vastgesteld door de Raad van Brandweercommandanten en opgesteld door de Stuurgroep IBGS en de Projectgroep IBGS.

Stuurgroepleden Marcel Verspeek, Brandweer Midden- en West-Brabant
Ben Janssen, Gezamenlijke Brandweer
Herman Schreurs, Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
Ron Lettinga, Veiligheidsregio Utrecht
Frank Tesink, Brandweer Midden- en West-Brabant
Wendy Kiel, Brandweer Nederland

Projectgroepleden Marco van den Berg, DCMR
Manon Oude Wolbers, IFV Brandweeracademie
Herman Schreurs, Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland
Jan Jacobs, Veiligheidsregio Utrecht
Vincent Peters, Brandweer Limburg Noord
Luc Kamphuis, Veiligheidsregio Twente
Kees Jong, Brandweer Noord-Holland Noord
Koos Bultje, Brandweer Fryslan
Maurice Kemmeren, IFV Landelijke Faciliteit Rampenbestrijding

Klankbordgroep Vakgroep OGS van Brandweer Nederland

Dit is een uitgave van Brandweer Nederland

adres Kemperbergerweg 783
6816 RW Arnhem

Post Postbus 7010
6801 HA Arnhem

t (026) 355 24 55

f (026) 351 50 51

e info@brandweernederland.nl

i www.brandweernederland.nl

redactie en opmaak Team Communicatie Brandweer Nederland

@ Brandweer Nederland, maart 2014

